

UREJNISTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 85/87. I
TELEFON 45-22 DO 45-34
ROKOPISI SE NE VRAČAJO
ZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

ISSRANI ODDELEK LJUBLJANA
TELEFON 35-32 35-33
POSTNI CEKOVNI RACUN V LJUBLJANI ST 60 4045 03
OGLASI PO CENIKU
MESECNA NAROCNINA 45 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTESLOVENIJE

Ob sodbi, ki je izrečena

Danes je vojaško sodišče izreklo obsodbo nad skupino vodilnih nacističnih političnih, vojaških, policijskih in upravnih zločincev, ki so soodgovorni za težke žrtve, ki jih je med okupacijo pretrpel naš narod.

Proces proti vojnim zločincem Rainerju in soobtožencem je kot prejšnji proces proti vojnim zločincem in izdajalcem Rupniku, Rösenerju, Rožmanu in soobtožencem pred nam z nova razgrnil strahotno sliko okupatorjevega nasilja. Najvišji predstavniki nacističnega režima so v svojih izpovedih nedvoumno izpričali, da je bil namen okupatorja »izsiliti sodelovanje in uničiti vsako samostojno slovensko življenje». Tak je bil namen in taka so bila sredstva. Samo boj slovenskega naroda v vrstah Osvobodilne fronte je preprečil izvršitev zločinaškega naklepa, ki pa bi se zato po izrecnem nalogu Himmlerja moral izvršiti takoj po končani vojni.

Šlo je za nacionalni obstoj slovenskega naroda. Ob naraščajočem in organiziranem odporu vsem ljudstva se je okupator zavedal, da se ne more boriti samo s čistim nasiljem in je zato iskal organizirane sile med narodom, ki mu bo pomagala izvršiti peklenske načrte. Našel je v vodilnih klerikalnih in liberalnih krogih, našel je za zlasti v protijudski duhovščini s škofom Rožmanom na čelu.

Takole je opisal vojni zločinec, zastopnik Hitlerja na slovenskih tleh, lik najvišjega cerkvenega dostojanstvenika na Slovenskem: »Pri vsakem škofu bi človek pričakoval, da bo napravil vtis globoke religioznega in svetega človeka. Vendar sem pri dr. Rožmanu takoj po prvih besedah, ko sem z njim govoril v septembru 1943. opazil, da prehaja na pogovor o bojih s partizani in da o teh bojih tudi precej ve.« In dalje: »Zdelo se mi je, da imam pred seboj škofa iz srednjega veka, slinčnega tistim škofom, ki so se borili proti cesarjem za politično oblast, često pa tudi skupaj s cesarjem proti politični oblasti papežev. Iz te dobe izvira tudi posebna oznaka za takšne škofove, namreč »vojuijoči«, vsled česar sem sam sebi dejal, da imam v resnici pred seboj »vojuijočega škofa«. Vojni zločinec dr. Doujak pa je svoj vtis o škofu Rožmanu v preiskavi povedal takole: »Smešno se mi je zdelo, ko sem videl generala SS Rösenerja in škofa Rožmana skupaj prihajati in skupa delati. Vsekakor sem spoznal, da je bila cerkev pripravljena proti OF sodelovati s svojimi najhujšimi zatiralci.«

Nikjer ni pri višji duhovščini našel okupator s svojimi metodami na odpor. O položaju v Vatikanu je Rainerja informiral poleti leta 1944. nemški poslanik, ki mu je povedal, »da je papež Pacelli od vseh najbolj naklonjen Nemčiji. Pacelli je bil namreč pred vojno papežev nuncij v Berlinu.« O takratnem celovitem škofu in sedanjem primasu Nemčije Rohracherja je Rainer povedal, da je »pogosto občeval z menoj in mi prinašal častitke. Vedno je bil zelo prijazen in sladak z menoj.« Goriški škof Margotti je bil po izjavi Rainerja »blizu fašistični stranki.« Škof Margotti je tesno sodeloval s federalom v Gorici, in to v italijansko-šovinističnem smislu. Margotti je bil ves sovražen Slovincem.« Tržaški škof Santin pa je s prižnice pozival vernike, naj pomagajo Nemcem pri gradnji utrdb.

Kako malo je šlo višjim cerkve-

num oblastnikom za vero, izpričuje dejstvo, da pri vseh svojih stikih ni škof Rožman niti enkrat prosil Rainerja, naj pošlje duhovnike v gore. Ijske župnije, kjer sta po okupaciji ostala samo še dva slovenska duhovnika. Ko pa je šlo za pridobivanje vernikov v gorenjsko »domobranstvo«, ki ga je po izjavah obtožencev osnovala gestapo, je poslal škof Rožman iz Ljubljane duhovnike, da so na zborovanjih pozivali ljudi, naj pristopajo v to gestapovsko organizacijo.

Cerkvenim oblastnikom je sledil velik del duhovščine, Rainer je med zasliševanjem izpovedal, je imel njegov razgovor s škofom Rožmanom za posledico, da je »s tem razgovorom pridobil večji del duhovnikov na našo stran«. Akcija škofa Santina za sodelovanje z Nemci pri utrjevalnih delih pa je vodila do tega, da so »toda tudi drugi župniki o Italiji, ker je bila vsa gradnja zgrajena na organizaciji ljudstva potom propagande.«

Več ko opravičljiva je po vsem Rainerjeva izjava, da »Vatikan ni vodil Nemcem neprijazne politike.«

Ne obnavljamo teh dejstev zato, ker bi jih bilo treba ponovno priklicati v zavest našega ljudstva. So dejstva in so razdobja, ki iz zavesti narodov nikdar več ne izginejo!

Gre pa za ugotovitev, da je v dobi boja za svoj obstoj našel slovenski narod cerkvene oblastnike na nasprotni strani. Gre za ugotovitev, da se ta politika nadaljuje tudi še po porazu fašizma, ko slovenski narod skupaj z jugoslovanskimi narodi z izgrajevanjem svoje domovine utrjuje svojo neodvisnost, ko se z delom bori za blaginjo in mir med narodi.

Prav sedaj, ko so nacistični oblastniki razkrinkovali pred nami vso podljo domačih izdajalcev, je Vatikan znova začel klevetniško kampanjo o preganjanju vernikov, ubijanju duhovnikov in rušenju cerkva v Jugoslaviji, kampanjo, ki je za las slična Rainerjevi in Rožmanovi propagandi za atomotorni boj. Domobranci so uporabljali cerkve za ščuvanje proti ljudstvu, danes je cerkev sv. Pavla v Rimu odprta ameriškega generalu, da namesto nedeljske pridige drži hujskaške govore proti svobodoljubnim narodom. Kardinal Griffin skuša v Londonu organizirati demonstracije proti Jugoslaviji. List »Observatore Romano« organ Vatikana, kleveta jugoslovansko mladino, da naporu 180.000 mladincev pri gradnji proge Samac-Sarajevo niso dokaz visoke domovinske ljubezni naše mladine, ampak posledica nekkih hormonskih preparatov, s katerimi jugoslovanska vlada hrani delovne ljudi in z njimi stonjuje njihovo delovno zmogljivost. Klevete Vatikana ponavlja ves tako zvani katoliški tisk.

Gre skratka za to, da nam je sedanja klevetniška kampanja Vatikana razumljiva, ker je na isti liniji, kot je bila v dobi naše borbe za osvoboditev, na liniji »fašistom prijazne politike.«

Ne bomo postavljali vprašanja moralne odgovornosti. O tem ni nobenega dvoma več. Smatramo pa, da je vprašanje zastrupljanja odnosov med narodi eno prvih vprašanj morale in smatramo, da je zlasti dolžnost tistih listov, ki jih v Sloveniji izdajajo cerkvene organizacije in ki so polni vesti vatikanskega radia in vatikanskega glasila »Osservatore Romano«, da vendarle že spregovorijo resnico o klevetniški kampanji Vatikana!

Po poročilu ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo zvezne vlade so dela pri žetvi, kjer so sodelovale strojno-traktorske postaje, v večini ljudskih republik uspešno končana

Danes vsi k pregledom krompirjevih nasadov!

Po pariški »evropski gospodarski« konferenci

Direktorij trojice v Zapadni Evropi

Usoda malih držav, ki pričakujejo ameriške pomoči, bo rešena za zaprtimi vrati tehničnih in izvršilnih odborov

Pariz, 18. jul. (Tass). Sedaj so glavni delovni organi zapadnega bloka že dobili obliko in jih je Bevin že zapečatil z nazivom »evropska gospodarska specialna organizacija«. Vodilno vlogo v vseh odborih imata organizatorja pariške konference Vel. Britanija in Francija, ki sta pod nadzorstvom vodilnih krogov ZDA. Za sedaj je vsa oblast v rokah malega izvršilnega odbora, ki ga že pogosto imenujejo anglo-francosko-italijanski direktorij v Zapadni Evropi. Tudi Italijo so namreč povabili v direktorij. Povsem očitno je, da bo pozneje izvršilni odbor postal vodilni organ nove organizacije in da bo potisnil ob stran tako imenovani odbor za sodelovanje, v katerem so zastopane vse udeleženske pariške konference.

Delo nove organizacije prihaja sedaj v drugo obdobje. V zatijih zašebnih uradov bodo za skrivnostno zavezo izdelani podrobni načrti za gospodarsko in politično obnovo Zapadne Evrope, ki bodo v skladu z načrti za gospodarsko in politično ekspanzijo ameriških monopolov v Evropi. Usoda malih držav, ki pričakujejo ameriške pomoči, bo rešena za zaprtimi vrati tehničnih in izvršilnih odborov.

Po mnenju demokratičnih opazovalcev pomeni ameriški načrt pomoči razširitev Trumanove doktrine na Zapadno Evropo, ki se že izvaja v Grčiji in Turiji. Kakor se da sklepati iz raznih izjav ameriških in francoskih časopisov, bo glavni problem bodočega načrta za gospodarsko in politično obnovo Zapadne Evrope vloga Zapadne Nemčije. Bevin je dobil nalogo, pridobiti udeleženske pariške konference za to, da bi brez pridržka sprejele ameriški načrt za uporabo proizvodnih možnosti Porurja in Zapadne Nemčije kot glavni pogoj Marshallovega načrta.

»Daily Herald« je pisal, da je porski problem v neposredni zvezi s pariškimi pogajanjimi. Amerika in Velika Britanija bi radi rešili nemški problem na način, ki naj bi ustrezal njunim sebičnim koristim ne glede na narode, ki so trpeli v vojni s hitlerjevsko Nemčijo, ne glede na ohranitev enotnosti Nemčije in na njeno demokratizacijo, ter ne glede na varnost Evrope in na svetovni mir.

Značilno je, da so v Washingtonu razpravo o možnostih pomoči Evropi odložili za nedoločen čas, obenem pa obravnavajo kot nujen problem možnost investiranja 3 milijard dolarjev v porsko premožno industrijo. Začele so se že velike priprave, da bi zapadne cerkve Nemčije spremljali v ozemlje, kjer bi imeli britanski in ameriški monopoli možnost nekontroliranega udejevanja.

Randolf Churchill, sin Winstona Churchilla, je v pariški izdaji časopisa »Daily Mail« nedvoumno povedal svoje mnenje o pomenosti nemškega problema za načrte o reorganizaciji Evrope, ki jih sedaj izdelujejo v Parizu. Randolph Churchill namreč pravi, da bi bilo škoda papirja za vsak načrt evropskega obnove, ki pri vprašanju evropskega gospodarstva ne bi upošteval zapadnih cerkve.

Seveda tak načrt tudi Ameriki ne bi ugaljal. Churchill mlajšega prav nič ne moti nevarnost prepoda nemškega imperializma pod pokroviteljstvom Amerike in Vel. Britanije, prav tako pa tudi ne nevarnost, ki bi jo imel tak načrt za mir. Churchill ml. se ni prav ničesar naučil iz izkušnje druge svetovne vojne in zato brezskrbno pravi: Če bi morda prišlo do vojne, bi to božjo pomočjo lahko dosegli, da bi bili Nemoj sedaj naši zavezniki in ne sovražniki zapadne civilizacije.

Tako so torej prišla na dan skrivna upanja v zvezi s konferenco za organizacijo Zapadne Evrope. Francoski demokratični krogi so v vedno večjih skrbih zaradi današnje linije zunanje politike francoske vlade. Ker se je zavezala za udeležbo pri Marshallovem načrtu za ustanovitev zapadnega bloka in za obnovitev nemške vojaške moči, je sedaj v nevarnosti, da bo žrtvovala francoske narodne koristi. Ti krogi pravijo, da bi se ne smele pozabiti grenke izkušnje zgodovine od 1914 do 1939.

Razočaranje na Švedskem

Stockholm, 18. jul. (Tass). »Dagens Nigheter« komentira delo pariške konference in piše: »Pravo delo konference se je začelo šele sedaj. Odbor za evropsko sodelovanje v katerem je zastopanih 16 narodov, bo začel pripravljati poročilo o sredstvih in potrebah Evrope. Odbor bo moral imeti precejšnje, to se pravi, da se bo delo pariške konference še nadaljevalo. Na ta način se da pojasniti dejstvo, da se je konferenca precej hitro končala. Na konferenci je vladal duh enotnosti, ker je obravnavala samo tehnična vprašanja. Organizatorji in

udeleženci pariške konference vedo danes prav tako malo o bistvu Marshallovega načrta in o oblikah gospodarskega sodelovanja evropskih držav, kakor pred sklicanjem evropske konference. Na konferenci niso govorili o nobeni stvari konkretno. Dejansko so samo ustanovili organizacijo.

Britanci in Francozi so ponovno precej razdraženo zavračali želje posameznih udeležencev, da bi se podrobneje razpravljalo o pravem bistvu stvari. Seveda pa to ni bilo odvisno od Francozov in Britancev, ker verjetno tudi sami ničesar ne vedo o bodočem evropskem sodelovanju.

V Parizu se je nekoliko pokvarilo razpoloženje, ke prav za prav nihče ne ve, za kaj gre. Vsi časopisi objavljajo poročila, da je Švedska zastopana samo o odboru za gorivo in električno energijo.

»Rude Pravo« o pogojih za ameriško pomoč

Praga, 18. julija. (Taniuz) Dopisnik »Rude Pravca« A. Simon pravi v svojem poročilu s pariške konference, da je nova Trumanova izjava, češ da ne bo sklical izredne seje Kongresa, ki bi obravnavala rezultate pariške konference, delovala v Parizu kot hladen tuš.

Simon javlja, da so nekateri člani francoske vlade vznemirjeni zaradi ameriškega načrta glede Porurja. Ta načrt, po katerem naj bi v Porurju letno proizvajali 12 milijonov ton je-

Delo Varnostnega sveta

Ameriški predlog za pospešeno obravnavanje grškega problema je bil odklonjen

Združene države Amerike bi rade ustvarile vtis, da je nastal v Grčiji nov izreden poizojaj

New York, 18. jul. (Tass). Pri nadaljevanju razpravljanja o tako imenovanem grškem problemu je Varnostni svet dne 15. julija zavrnil zahtevo Združenih držav Amerike glede obravnavanja ameriške resolucije, v kateri predlagajo ustanovitev obneine kontrolne komisije na Balkanu in skušajo opravičiti napadalno politiko grške vlade nasproti Jugoslaviji, Albaniji in Bolgariji.

Ko je ameriški zastopnik Johnson predložil svoj predlog, je več delegatov takoj protestiralo. Zastopnik Albanije polkovnik Nesti Keredži je v svoji kratki izjavi o izzivalnih vesteh o nekakšnem vdoru z albanskega ozemlja v Grčijo opozoril na to, da je grška vlada tudi že poprej uporabljala podobne izzivalne vesti, da bi vplivala na sklepe, ki zadevajo Grčijo.

Jugoslovanski predstavnik dr. Vilfan je izrazil upanje, da bo podkomisija Varnostnega sveta, ki je sedaj v Grčiji, prav kmalu sporočila, da ni nikake podlage za govorice o incidentih o katerih pišejo nekateri časopisi.

Zastopnik Sovjetske zveze Gromiko je poudaril, da je namen ZDA napraviti vtis, da je nastopila izredna situacija, čeprav ni nikakih razlogov, da bi Varnostni svet slepo veroval hrupu, ki ga je vzdignila grška delegacija. Varnostni svet mora hladnokrvno in mirno proučiti položaj.

Angleški zastopnik Cadogan je brez pridržka podprl ameriško zahtevo.

Pri glasovanju je bil zavrnjen ameriški predlog da naj bi se sklicala seja za obravnavanje grškega problema za 16. julij, ker je glasovalo zanj samo 6 delegacij: ZDA, Velika Britanija, Avstralija, Sirija, Belgija in Brazila.

Preostali del se je bil posvečen splošnim izjavam delegatov Francije, Kolumbije in Sirije glede poročila komisije Varnostnega sveta o proučevanju položaja na severnih mejah Grčije.

Ameriška resolucija o takojšnji ustanovitvi mednarodne komisije za nadzorstvo nad severnimi mejami Grčije zahteva tudi, da naj Varnostni svet v celoti sprejme sklepe in priporočila večine anketne komisije za Grčijo.

Zastopniki Jugoslavije, Albanije in Bolgarije ter delegat Sovjetske zveze Andrej Gromiko so dokazovali, da sklepi in priporočila večine anketne komisije niso sprejemljivi, ker so zelo pomankljivi in v očitnem nasprotju z dejstvi ter z vsem tem, kar je anketna komisija videla, slišala in ugotovila med anketno. Tako se na primer vsak posamezen sklep ne sklicuje na vire in ne temelji na dokaznem gradivu. Do tega vsekakor ne bi bilo prišlo, če bi se bilo poprej vestno in objektivno ocenilo zbrano dokazno gradivo. Po najosnovnejših pravilnih načelih bi bila morala večina anketne komisij v svojih sklepih navesti naslednje enostavne in očitne značilnosti dokaznega gradiva grške vlade: da temelji vsa teza grške vlade

izključno na izpovedbah njenih prič; opira se torej na takšna dokazna sredstva ki jih je treba po splošnih pravnih načelih tudi v povsem normalnih razmerah sprejeti z rezervo in previdno;

najpomembnejših priči anketna komisija sploh ni videla; mnoge in najvažnejše priče grške vlade so bile lažne in podtaknjene.

Ce bi bila večina anketne komisije tako ravnala, bi bila lahko vsak sklep lepo povezala z dokaznimi viri, dokazno gradivo pa bi bilo solidna pravna in politična podlaga. To bi bilo še uspešnejše, če bi bila večina anketne komisije v svojih sklepih ugotovila preprosto resnico da so bile v Grčiji zaslisane tudi številne priče, ki so v nasprotju s pričami grške vlade na tako visoki moralni stopnji, da bi se lahko njihove izpovedbe proti trditvam grške vlade sprejele brez najmanjše rezerve. Med pričami je mnogo takih, ki so se ponudile ko-

Turčija — vzgled ameriške pomoči v praksi

Moskva, 18. julija. (Tass) Diplomatski komentator »Izvestij« piše: Istega dne, ko se je v Parizu na obudbo britanske in francoske vlade začela konferenca o Marshallovem načrtu, so objavili v Ankarji besedilo ameriško-turškega sporazuma o po-

moči. Ta listina bi lahko dala delegatom pariške konference nazorno sliko ameriške pomoči v dejanjih. Tu imate takoj odgovor na nepričakovana vprašanja, kakšne cilje ima Marshallova načrt, ali morda gospodarske ali politične, človekoljubne ali čisto sebične, ali je na korist državi, ki dobi biva pomoč, ali pa ima morda cilj, ki s tem nima ničesar skupnega. Ze sama ta listina očitno kaže prave cilje, gospodarske pomoči ZDA, ne da bi bilo treba še posvetiti pozornost temu, da je Turčija preplavljena z ameriškim mislijami in kontrolorji, da je že itak omajano turško gospodarstvo dobilo nove razpoke zaradi pritiska ameriških monopolov, ki so preplavili turški trg s svojim blagom.

Po sporazumu določa predsednik ZDA v celoti višino in način uporabe gospodarske in finančne pomoči. S tem pogojem se Turčija odreka pravici, da bi sama določala svoje gospodarske potrebe. Turško gospodarstvo se bo od sedaj naprej razvijalo v skladu z zunanje-političnimi načrti ZDA.

Sporazum se ne omejuje samo na točke, ki postavljajo vse turško gospodarstvo pod nadzorstvo ameriških upnikov. Ameriški tisk in radio sta dobila pravico popolnoma prostega opazovanja in neoviranega poročanja o uporabljanju pomoči, t. j. v resnici o vsem, kar bo v zvezi s koristimi ZDA.

Tak je torej sporazum, ki je podlaga za strogo ameriško nadzorstvo nad Turčijo. Med te ktere so zaščitno neodvisnosti tako rade prevzele nase ZDA.

Jeruzalem, 17. julija. Na današnjem sestanku anketne komisije za Palestino se je nadaljevalo zasliševanje zastopnikov KP Palestine.

Prvi je govoril jugoslovanski zastopnik v komisiji dr. Vladimir Simić. Rekel je najprej, da so skoraj vsi zastopniki raznih strank in organizacij v svojih govori opozarjali na rešitev nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji. Nato je sekretarju KP Palestine Samuelu Mikunisu zastavil tale vprašanja: Simić: »Po vašem predlogu bi odprava mandata, umik britanskih sil, takojšnja proglašitev neodvisnosti Palestine povzročila tako spremembo razmer v Palestini, da bi nastali novi pogoji, nova objektivna stvarnost, da bi se povečalo židovsko-arabsko sodelovanje, okrepile demokratične sile in da bi se s tem omogočilo dvema narodom, da bi naša odgovor na vsa temeljna vprašanja palestinskega problema?«

Mikunis: »Res je. Če bi Združeni narodi proglasili neodvisnost Palestine, bi prišlo do revolucionarnih sprememb. Narodi, kmečki sloj, delavski razred in intelektualci bi lahko svobodno izražali svoje mnenje in mobilizirali množice za utrjevanje neodvisnosti demokratične države. To je splošna pot k svobodi vseh tlačanih narodov. Zato smo navedli primer Jugoslavije. Čeprav so naše razmere drugačne, vendar so linije bodočega razvoja naše države podobne.«

Simić: »V svojem govoru ste rekli, da v Palestini niso zajamčene temeljne svoboščine, kot n. pr. svoboda tiska, govora in zborovanja. Rad bi, da bi nam navedli več podrobnosti o svojih tozadevnih izkušnjah. Rad bi vedel, ali se ti ukrepi izvajajo na enak način nasproti vsem javnim organizacijam, političnim strankam in posameznikom?«

Mikunis: »Nimamo niti najbolj osnovnih državljskih svoboščin. Prebivalce Palestine pošiljajo v izgnan-

misiji iz zaporov in koncentracijskih taborišč. Ti ljudje so tvegali svoje življenje, ko so izpovedali resnico pred mednarodnim forumom, ker so se zavedali, da bodo s svojo veliko žrtvijo pripomogli k pravini rešitvi tako zvanega grškega vprašanja. Taka rešitev bi koristila grškemu narodu in bi zagotovila svetovni mir.

Ze sam potek razprave o tako imenovanem grškem vprašanju v Varnostnem svetu dokazuje, da so pripombe sovjetskega delegata in zastopnikov treh sesodov Grčije k sklepm in priporočilom večine anketne komisije popolnoma utemeljene in celo nesporne.

Ameriški delegat in vsi drugi delegati, ki podpirajo ameriško resolucijo, niso navedli nobenega protidokaza. Nasprotno je jasno, da se izmikajo obravnavanju tega vprašanja in da se tega naravnost boje, ker se zavedajo, da so sklepi in priporočila večine anketne komisije brez podlage

Vprašanja našega delegata dr. Simića v anketni komisiji za Palestino

Jeruzalem, 17. julija. Na današnjem sestanku anketne komisije za Palestino se je nadaljevalo zasliševanje zastopnikov KP Palestine.

Prvi je govoril jugoslovanski zastopnik v komisiji dr. Vladimir Simić. Rekel je najprej, da so skoraj vsi zastopniki raznih strank in organizacij v svojih govori opozarjali na rešitev nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji. Nato je sekretarju KP Palestine Samuelu Mikunisu zastavil tale vprašanja:

Simić: »Po vašem predlogu bi odprava mandata, umik britanskih sil, takojšnja proglašitev neodvisnosti Palestine povzročila tako spremembo razmer v Palestini, da bi nastali novi pogoji, nova objektivna stvarnost, da bi se povečalo židovsko-arabsko sodelovanje, okrepile demokratične sile in da bi se s tem omogočilo dvema narodom, da bi naša odgovor na vsa temeljna vprašanja palestinskega problema?«

Mikunis: »Res je. Če bi Združeni narodi proglasili neodvisnost Palestine, bi prišlo do revolucionarnih sprememb. Narodi, kmečki sloj, delavski razred in intelektualci bi lahko svobodno izražali svoje mnenje in mobilizirali množice za utrjevanje neodvisnosti demokratične države. To je splošna pot k svobodi vseh tlačanih narodov. Zato smo navedli primer Jugoslavije. Čeprav so naše razmere drugačne, vendar so linije bodočega razvoja naše države podobne.«

Simić: »V svojem govoru ste rekli, da v Palestini niso zajamčene temeljne svoboščine, kot n. pr. svoboda tiska, govora in zborovanja. Rad bi, da bi nam navedli več podrobnosti o svojih tozadevnih izkušnjah. Rad bi vedel, ali se ti ukrepi izvajajo na enak način nasproti vsem javnim organizacijam, političnim strankam in posameznikom?«

Mikunis: »Nimamo niti najbolj osnovnih državljskih svoboščin. Prebivalce Palestine pošiljajo v izgnan-

stvo v druge dežele in zapirajo na stotine in tisoče ljudi brez vzroka. Hotel »Kralj David« v Jeruzalemu je bil razstreljen. 8 dni po tem pa je vlada uvedla policijsko uro in preko sodišče v Tel Avivu. Glavni vzrok za preganjanje komunistov in drugih naprednih krogov Palestine je njihovo delo za arabsko in židovsko zblizanje.«

Simić: »Odkločno ste izjavili, da je Palestina spremenjena v britansko vojaško oporišče na Srednjem Vzhodu. Ali bi mi lahko navedli še druge dokaze, ki bi podprli to trditve?«

Mikunis: »V svojem govoru pred anketno komisijo sem opozoril, da imajo Britanci v Palestini preveč četi, da bi bile tu samo zaradi boja zoper osvobodilno gibanje Palestine ali Srednjega Vzhoda. Velika Britanija namerava razširiti in utrditi svoja vojaška oporišča in se s tem pripravljati za tretjo svetovno vojno. Britanska vlada navaja v opravičilo za bivanje svojih četi v naših krajih, da morajo varovati Žide pred Arabci in Arabce pred Židi. Je pa zelo čudno, da angleške čete niso med Židi in Arabci, ampak v južnem delu Palestine blizu egiptjske meje in v stalnih taboriščih, kjer grade tisoče in tisoče delavcev nove delavnice. V Palestini je več vojaških letališč, kjer grade neprestano nova poslopja. Vse to dokazuje, da ustvarja Britanija v Palestini vojaško oporišče skupaj z ameriškim imperializmom.«

Ko je bilo končano zaslišanje zastopnika KP Palestine, je anketna komisija zaslislala zastopnika lige za zblizanje Arabcev in Židov v dolgem govoru je sekretar lige Aron Koen ostro obsodil politiko britanske mandatarne vlade, ki je 30 let sistematično onemogočala vsak poskus obratne odelovanja.

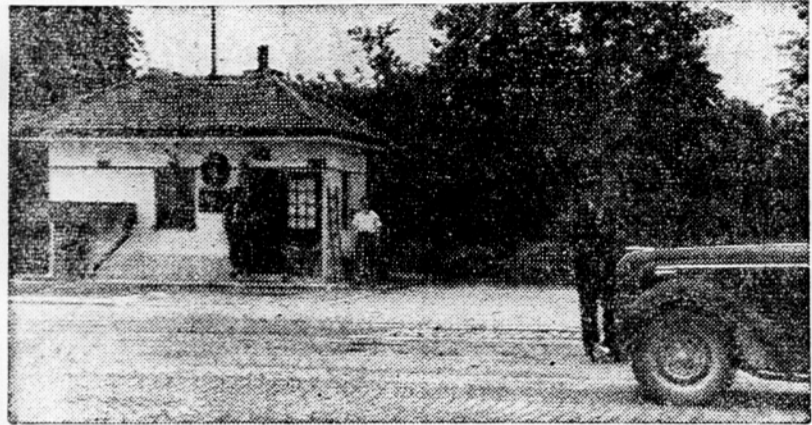
Arabi. Koen je na koncu očrtal ligin osnutke za ustanovitev države dveh narodnosti v Palestini.

Ljubljana je ukinila trošarinski sistem zaprtega mesta

Mestni ljudski odbor je izdal odlok, s katerim so bile takoj ukinjene vse mitnice, prebivalstvu pa dana najširša možnost prostega uvoza živil za lastne potrebe

Ljubljana, 19. julija. Mestni ljudski odbor je na današnjem zasedanju razpravljal o celi vrsti izredno važnih vprašanj, ki so v neposredni zvezi z organizacijo in izboljšanjem prehrane v Ljubljani. Obenem so bile določene osnovne smernice za reorganizacijo in decentralizacijo finančne službe, ki bo posledje popolnoma prilagodena novemu gospodarskemu življenju.

V gospodarskem udejstvovanju MLO, ki se nenehoma izboljšuje in postavlja v okviru petletnega plana na nove temelje, se je nujno pokazalo, da je treba popolnoma preurediti tudi celotno finančno služ-

Mitnice — ta stoletna fevdalna in nesocialna tradicija — so bile v Ljubljani 19. t. m. ob 12. uri ukinjene. Poslej bo Ljubljana tesno povezana s svojo okolico in zaledjem, kar bo znatno pripomoglo pri izboljšanju preskrbe in prehrane

bo in njeno poslovanje. Dosedanji finančni oddelek se je v svojem poslovanju kljub vsem izpremembam v našem življenju še vedno ravnal po starih nemogočih in preživih nazorih, ki so v ostrem nasprotju z resnično ljudsko demokracijo. Mehanizirani centralizem in birokratizem sta bila pri izpolnjevanju finančnega plana tako velika ovira, da je bil mestni ljudski odbor po vseh predhodnih ukrepih takorekoč prisiljen dosedanjim načinom finančne službe in trošarinskega sistema izpremeniti v temeljih ter svoje finančno službo postaviti na poseben nov podlagi. Staro fiskalno načelo, ki je v svoji brezdusnosti iskalo sredstva za finančni proračun samoupravnih enot zgolj v žepih delovnega ljudstva, se kot preživelo umika načelom nove finančne politike. Gospodarska podjetja bodo morala postati v dvanajsetih svojih produktivnosti in donosnosti čedalje močnejši viri sredstev, ki bodo v največji meri krija potrebe komunalne politike. Odprava mitnic in staroveškega pobiranja davkov in trošarin na potrošne predmete in kraje bo ta služba boljše, eksplzivnejša in brez birokratizma. Rajonski in krajevni odbori bodo mogli poslej samostojno se-

Mitnice ni več. Na cestah in kolodvorih ne bo več treba ljudem čakati v vrstah in zamujati časa pri mitničarskem pregledovanju kovčegov, zabev, nahrbtnikov in priljage. Za svojo potrošnino in potrebo bodo mogli poslej ljudje svobodno prinašati potrošne predmete, zlasti živila in tako vzpodbudno sami krepiti svojo preskrbo. Kmetom in vsem pridelovalcem je ukinitve mitnic odprla prosto pot, da bodo mogli svobodno dovažati in prinašati v Ljubljano svoje pridelke ter zalagati potrošnike

osvojitve svetovnih tržišč od dajanja posojil preko »Trumanove doktrine« do »Marshallovega načrta«. Znano je, da se je rekonverzija v Ameriki izvršila tako, da so skoraj vse vojne tovarne spremenili v mirnodobske. Ameriški monopolisti so jih gradili s perspektivo. Zato je amerškemu monopolizmu časoma uspelo, obdržati zaposlenost na relativno isti stopnji. Poslednje statistike kažejo, da se zaposlenost sicer veta, toda zaenkrat še v počasnem tempu. Če hočemo ZDA zaposlenost še v naslednjih mesecih obdržati na isti stopnji, potem morajo takoj zaleteti z velikim izvozom, ki bo razbremenil prepolna skladišča iztovarjenega blaga.

Doslej smo poznali v zgodovini kapitalizma v glavnem dve obliki imperialistične ekspanzije. Prva oblika je dobila svoj tipični izraz v britanskem imperiju, kjer je država metropola osredotočila v samem centru največje voze industrije, tako da je nastopila je metropola kot prodajalec končnih proizvodov. Kolonije so proizvajale surovine in polfabrikate. Končna proizvodnja blaga je zahtevala v metropoli najnaprednejšo tehniko odnosa visoki organski sestavi kapitala in je zagotavljala kapitalistom metropole stalne superprofite. To je bila oblika kolonialnih imperijev, ki je trpela svoje gigantske profite iz suženjskega dela kolonialnih narodov.

Druge oblika, katere tipični predstavnik je bila do prve svetovne vojne Francija, je bila oblika finančne dominacije v svetu. Tu država metropola ne nastopa kot izvoznik blaga, temveč kot izvoznik denarnega kapitala. Dočim je bila v prvem primeru

mete ter izprememba trošarinskega sistema sploh bo v bodoče samo vzpodbudno vplivala na gospodarsko dejavnost mestnih, rajonskih in krajevnih gospodarskih podjetij.

Decentralizacija finančnega sistema

Poleg reorganizacije finančnega oddelka MLO bo izvršena tudi splošna decentralizacija finančnega sistema. Ustanovljeni bodo rajonski in krajevni finančni odseki, s čimer bodo dobili rajonski in krajevni odbori še večjo samostojnost. Ob upoštevanju dosedanjih izkušenj bodo tem lažje organizirali svoje finančne odseke tako, kot to zahteva sedanje gospodarsko življenje. Z de-

centralizacijo finančne službe na stavljati svoje proračune ter iniciativno voditi gospodarsko dejavnost na svojem področju.

Ukinitve trošarinske meje okoli Ljubljane

Centralizem, monopolizem in zastarali trošarinski sistem z mitnicami ki so oklepale Ljubljano, je že ves čas po osvoboditvi znatna ovira pri izboljšanju preskrbe in prehrane mestnega prebivalstva. Ljubljana je bila zaradi trošarinskega sistema zaprtega mesta nekako odrezana od svoje okolice, centralizem in monopolizem pa sta takorekoč v kralj dušila iniciativno potrošnikov. Kljub temu, da je uvoz državnega in zadržnega sektorja čedalje bolj rasel ter dosegel v zadnjih mesecih že 85 % vsega uvoza potrošnih predmetov, se preskrba Ljubljane vendarle ni bistveno izboljšala. Izprememba trošarinskega sistema, ki bo poslej zelo poenostavljena, bo odpravila eno največjih ovir v preskrbi Ljubljane. Poslej bo Ljubljana kot trošarinsko odprto mesto zblížala in povežala zlasti okoliške proizvajalce in mestne potrošnike. Z ukinitvijo trošarinske meje bo narejena črta čez stoletno oviro ki je ločila me-

sto in okolico. V praktični posledici bo ukinitve trošarinske meje okoli Ljubljane prinesla v preskrbi in prehrani sproščenost med okolico in mestom.

Dosedanja utesnitev je bila kljub dvigajočemu se uvozu državnega in zadržnega sektorja velika ovira v samoiniciativnem preskrbovanju. V svoji končni posledici je ta utesnitev prizadevala najširši krog potrošnikov delovnega ljudstva, ki nimajo prav nobenih spekulativnih nagibov in ki jih državnih in zadržni sektor doslej ništa mogla z vsem zadostno preskrbovati. Ukinitve mitnic bo ob povezanosti mesta in okolice sprostila svobodni trg, ki ga bo treba poslej tudi v Ljubljani organizirati. Potrošnikom in zasebnemu sektorju bodo dane vse možnosti za izboljšanje preskrbe. Kmetje bodo svobodno vozili in prinašali v mesto svoje pridelke, potem ko so v celoti zadostili obvezni oddaji. V preskrbi mesta Ljubljane ne sme biti posledje nobene ovire več.

Mestni ljudski odbor je soglasno in ob navdušenem ploskanju sprejel

odlok o ukinitvi mitnic.

Ta odlok, ki ga MLO izdaja na podlagi 27., 28. in 37. člena splošnega zakona o ljudskih odborih, se glasi:

1. Na ozemlju glavnega mesta Ljubljane se ukinja trošarinski sistem zaprtega mesta in se opuste vse dosedanje trošarinske postaje na dovoznih cestah v mesto, na kolodvorih, carinarnici in na pošti.
 2. Pobiranje mestne trošarine na območju glavnega mesta Ljubljane se predpiše s posebno uredbo.
 3. S pobiranjem mestne trošarine po predpisih nove uredbe se prične 20. julija t. l.
- V zvezi s tem odlokom je mestni ljudski odbor sprejel posebno uredbo o pobiranju mestne trošarine. Mestna trošarina se bo poslej pobirala na one predmete, ki jih določa tarifna mestna trošarina, in se potrošijo v mestu, in sicer bodisi da se ti predmeti uvajajo v mesto, ali pa da se proizvajajo v mestu samem. Podrobnosti o tem določa odredba o pobiranju trošarine.
- Zaradi boljšega tolmačenja odloka o ukinitvi doseganega trošarinskega sistema je izdal Mestni ljudski odbor naslednji

poziv prebivalstvu Ljubljane, ki med drugim navaja naslednje:

Mestni ljudski odbor je na današnjem zasedanju izdal odlok o ukinitvi dosedanjega trošarinskega sistema v Ljubljani. Odprava mitnic

Ljudska oblast je porušila stoletni mitničarski zid okoli Ljubljane

Da tudi simbolično in javno izvrši sklep mestnega ljudskega odbora o odpravi mitnic, se je predsednik Fr. Albreht ob 12 odpeljal na Dolenjsko cesto, kjer so na bivši mitnici zaprli cesto z vrvice, okrašeno z zastavicami. Dolenjska mitnica je bila tista, v katero se je v preteklih časih najbolj zaletaval ljudski odpor.

Mitnica, kakor tudi vse druge, že od jutra ni več poslovala. Kmetje, ki so prihajali v Ljubljano, so z začudenjem ugotavljali, da se mitničarji nič več ne zmenijo za njihove košare, nahrbtnike in vozove. Nekaterim ta »brezbriznost« ni hotela v glavo, zlasti starejše ženske so ponovno hodile okoli mitničarjev in jih opozarjale, da naj jim pregledajo njihovo blago. Ko pa so zvedele, da mitnic ni več, so brez izjeme pritrjevale: »To je pa res pametno.«

Pred mitnico se je postrojila večja skupina mitničarjev in njihov godalni trio. Nabralo se je tudi nekaj slučajnih pasantov, ki so z zanimanjem sledili simbolični odpravi. Predsednik Fran Albreht je najprej spregovoril o pomenu današnjega sklepa mestnega ljudskega odbora, nato pa je dal odstraniti vrvice, ki je zapirala pot, z besedami: »Odslej naj bo v Ljubljano svobodna pot vsakemu blagu.

vseh vrednosti, ki so bile izdane; Sovjetska zveza je dobila 11 milijard 200.000.000 dolarjev odtodno 23% vseh vrednosti; Brazilija 331.000.000 dolarjev, Mehika 38.000.000 dolarjev. Razen Argentine so dobile po temu zakonu pomoč vse države Latinske Amerike. Iz te statistike vidimo dvojice: Prva, da rezultat poslovanja po tem zakonu ni bila prvenstveno pomoč Združenim narodom v borbi proti fašizmu, ampak ekonomska podreditev zlasti Velike Britanije. Zato je prešla Velika Britanija vsoto, ki je trikrat večja kakor vrednost, ki je bila izročena Sovjetski zvezi, čeprav se vojni napor Velike Britanije ne morejo primerjati z naporom Sovjetske Zveze. Drugič, da so prejemale posojila v smislu teza zakona tudi države Latinske Amerike, ki so le simbolično sodelovale v vojni proti fašizmu. Posojila tem državam so bila samo del celotne akcije ZDA v drugi svetovni vojni za absolutno podreditev ekonomike Latinske Amerike finančnemu kapitalu ZDA. Truman je sam najlepše potrdil pravilnost te ugotovitve, ko je v svojem poročilu dejal, da so bili sporazumi v smislu zakona o posojilih in najemu ne samo zadovoljivi za Združene države Amerike v finančnem smislu besede, ampak služijo trajnim interesom ZDA, ker zagotavljajo temelje ekonomske stabilnosti v povojnem svetu...« Torej: bistvena ni bila pomoč državam, ki so se borile proti fašizmu, ampak zadovoljitev finančnih interesov monopolističnega kapitala ZDA in zagotovitev ekonomske stabilnosti v povojnem svetu. Pojem »ekonomske stabilnosti« iz imperialističnega slovarja moramo se-

veda razumeti pravilno kot »okrepitev ekonomskih pozicij ZDA« v povojnem svetu. Vidimo torej, da je ameriški »posojilnic« imperializem napravil s poslovanjem v smislu zakona o posojilih in najemu velik korak na poti k ekonomskemu obvladovanju kapitalističnega sveta.

Toda znanja politika ZDA se ni zadovoljila zgolj z ekonomskimi akcijami v smislu zakona o posojilih in najemu. Vse ekonomske akcije je intenzivno spremljala politična delavnost. Obenem, ko so dajali Angliji posojila, so zahtevali od nje, naj jim odstopi važne gospodarske postojanke v svetu (Trinidad, oporišča v Avstraliji itd.). Vsako napredovanje na gospodarskem področju so si ameriški imperialisti zagotovili tudi na vojaškem področju. S sistemom oporišč so si prav tako zamislili svoje vloge v Latinski Ameriki, kjer so razpredli sistem oporišč zlasti po Braziliji in Panami.

Umikanje Velike Britanije pred ameriški imperialisti moremo opaziti zlasti v novi razdelitvi interesnih področij med vojno. Velika Britanija je morala prepustiti severni del Kitajske skoraj izključno vplivu Amerike, nadalje je popustila pri svojih interesih v Latinski Ameriki, dočim je zadržala postojanke v Sredozemlju. — Čim bolj pa sta napredovala gospodarska moč in vpliv ZDA, tem bolj ee je morala Velika Britanija umikati s svojimi interesi. Anglija je prepustila Ameriki med vojno interese v Japonski, Kitajski, Latinski Ameriki in na otokih v Atlantiku.

Druga faza v razvoju »posojilnega imperializma« je delavnost UNRRA-e.

Ljudska oblast je porušila stoletni mitničarski zid okoli Ljubljane

Da tudi simbolično in javno izvrši sklep mestnega ljudskega odbora o odpravi mitnic, se je predsednik Fr. Albreht ob 12 odpeljal na Dolenjsko cesto, kjer so na bivši mitnici zaprli cesto z vrvice, okrašeno z zastavicami. Dolenjska mitnica je bila tista, v katero se je v preteklih časih najbolj zaletaval ljudski odpor.

Mitnica, kakor tudi vse druge, že od jutra ni več poslovala. Kmetje, ki so prihajali v Ljubljano, so z začudenjem ugotavljali, da se mitničarji nič več ne zmenijo za njihove košare, nahrbtnike in vozove. Nekaterim ta »brezbriznost« ni hotela v glavo, zlasti starejše ženske so ponovno hodile okoli mitničarjev in jih opozarjale, da naj jim pregledajo njihovo blago. Ko pa so zvedele, da mitnic ni več, so brez izjeme pritrjevale: »To je pa res pametno.«

Pred mitnico se je postrojila večja skupina mitničarjev in njihov godalni trio. Nabralo se je tudi nekaj slučajnih pasantov, ki so z zanimanjem sledili simbolični odpravi. Predsednik Fran Albreht je najprej spregovoril o pomenu današnjega sklepa mestnega ljudskega odbora, nato pa je dal odstraniti vrvice, ki je zapirala pot, z besedami: »Odslej naj bo v Ljubljano svobodna pot vsakemu blagu.

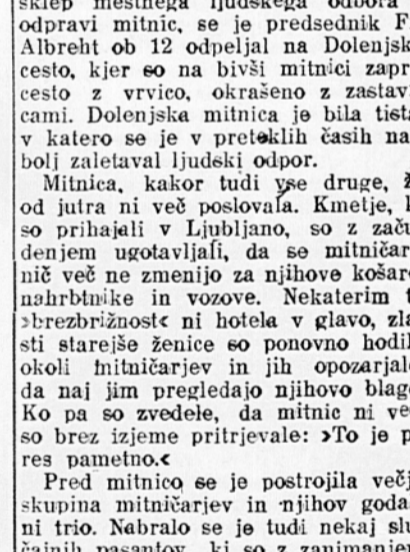
Ob pričetku julija je bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču odposlala dva vagona tekstilnega materiala. Eden je bil namenjen predilnici v Skofji Loki, drugi pa »Jutoteksu« v Zalcu. Ko je bila pošiljka že na potu, je prešla glavna direkcija tekstilne industrije Slovenije obvestilo, da »Jutoteksu« v Zalcu tega materiala ne potrebuje. Direkcija je zato obvestila škofjeloško predilnico, naj ob prihodu voz v Skofjo Loko, pošiljko za Zalec pošlje tekstilni tovarni v Kranju.

Ko sta prispela oba vagona v Skofjo Loko, so enega delavci predilnice raztovorili, zaradi drugega pa je predilnica obvestila šefa postaje, da bo moral voz gledati na novo naročilo glavne direkcije tekstilne industrije v Kranju. Načelnik postaje je telefonično vprašal železniško direkcijo za dovoljenje prevoza, toda direkcija ga ni dovolila. Zastopniku predilnice je šef postaje povedal, da morajo tudi ta vagon iztovoriti, ker mora naprej v Ljubljano, za dodelitev vagona pa je morala predilnica ponovno zaprositi. Material so nato iztovorili in po dveh dneh, ko so dobili naročeni vagon, so blago zopet naložili. Zaradi tega je seveda imela predilnica občutno škodo. Delavci so morali dvakrat opraviti isto delo, poleg tega pa je blago dva dneva ležalo na postaji in so morali plačati ležarino.

Tako je nastala zaradi neodgovornega odnosa do racionalnega izkoriščanja železniških voz dvojna škoda. Vagona za reekspedicijo direkcija ni mogla odobriti, ker je voz prišel iz Tržiča v Skofjo Loko in se je peljal skozi Kranj, kjer bi ga morali zadržati. Glavna direkcija bi lahko prav tako telefonično, kakor je obvestila škofjeloško predilnico, obvestila tudi postajo v Kranju, da bi vagon zadržali in bi tako bila prihranjena dvojna pot. Če bi bila glavna direkcija tekstilne industrije okretnejša, bi lahko preprečila nepotrebno potovanje pošiljk iz Kranja v Skofjo Loko in nazaj ter nepotrebno zadrževanje železniških voz, ki so nam drugje zelo potrebni. Zato je ona v prvi vrsti odgovorna za dvojno škodo, ki je z nenadržnim prevozom nastala.

Šef postaje Skofja Loka bi prav tako lahko preprečil škodo predilnici in delno tudi železnici, če bi bil dispečerju železniške direkcije, katerega je obvestil o vagonu, ki je po pomoči dospel

Na Dolenjski cesti, ki je ena izmed najvažnejših dovoznih poti za potrošne predmete, kmetijske pridelke in zlasti drva, simbolično ukinjajo mitnico. Tako so tudi izanci s pomočjo naše ljudske oblasti slednjič dobojevali svoj stoletni boj proti mitničarski fevdalni barikadi, ki jim je zapirala prosto pot v Ljubljano

Na Dolenjski cesti, ki je ena izmed najvažnejših dovoznih poti za potrošne predmete, kmetijske pridelke in zlasti drva, simbolično ukinjajo mitnico. Tako so tudi izanci s pomočjo naše ljudske oblasti slednjič dobojevali svoj stoletni boj proti mitničarski fevdalni barikadi, ki jim je zapirala prosto pot v Ljubljano

veda razumeti pravilno kot »okrepitev ekonomskih pozicij ZDA« v povojnem svetu. Vidimo torej, da je ameriški »posojilnic« imperializem napravil s poslovanjem v smislu zakona o posojilih in najemu velik korak na poti k ekonomskemu obvladovanju kapitalističnega sveta.

Toda znanja politika ZDA se ni zadovoljila zgolj z ekonomskimi akcijami v smislu zakona o posojilih in najemu. Vse ekonomske akcije je intenzivno spremljala politična delavnost. Obenem, ko so dajali Angliji posojila, so zahtevali od nje, naj jim odstopi važne gospodarske postojanke v svetu (Trinidad, oporišča v Avstraliji itd.). Vsako napredovanje na gospodarskem področju so si ameriški imperialisti zagotovili tudi na vojaškem področju. S sistemom oporišč so si prav tako zamislili svoje vloge v Latinski Ameriki, kjer so razpredli sistem oporišč zlasti po Braziliji in Panami.

Umikanje Velike Britanije pred ameriški imperialisti moremo opaziti zlasti v novi razdelitvi interesnih področij med vojno. Velika Britanija je morala prepustiti severni del Kitajske skoraj izključno vplivu Amerike, nadalje je popustila pri svojih interesih v Latinski Ameriki, dočim je zadržala postojanke v Sredozemlju. — Čim bolj pa sta napredovala gospodarska moč in vpliv ZDA, tem bolj ee je morala Velika Britanija umikati s svojimi interesi. Anglija je prepustila Ameriki med vojno interese v Japonski, Kitajski, Latinski Ameriki in na otokih v Atlantiku.

Druga faza v razvoju »posojilnega imperializma« je delavnost UNRRA-e.

Z ukinitvijo mitnic je tudi v prometnem oziru odpravljena velika ovira. Motorna in druga vozila, ki so se morala doslej ustavljati na trošarinskem bloku pred mitnicami, bodo imela poslej prosto pot v Ljubljano

Ob pričetku julija je bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču odposlala dva vagona tekstilnega materiala. Eden je bil namenjen predilnici v Skofji Loki, drugi pa »Jutoteksu« v Zalcu. Ko je bila pošiljka že na potu, je prešla glavna direkcija tekstilne industrije Slovenije obvestilo, da »Jutoteksu« v Zalcu tega materiala ne potrebuje. Direkcija je zato obvestila škofjeloško predilnico, naj ob prihodu voz v Skofjo Loko, pošiljko za Zalec pošlje tekstilni tovarni v Kranju.

Na Dolenjski cesti, ki je ena izmed najvažnejših dovoznih poti za potrošne predmete, kmetijske pridelke in zlasti drva, simbolično ukinjajo mitnico. Tako so tudi izanci s pomočjo naše ljudske oblasti slednjič dobojevali svoj stoletni boj proti mitničarski fevdalni barikadi, ki jim je zapirala prosto pot v Ljubljano

Na Dolenjski cesti, ki je ena izmed najvažnejših dovoznih poti za potrošne predmete, kmetijske pridelke in zlasti drva, simbolično ukinjajo mitnico. Tako so tudi izanci s pomočjo naše ljudske oblasti slednjič dobojevali svoj stoletni boj proti mitničarski fevdalni barikadi, ki jim je zapirala prosto pot v Ljubljano

UNRRA je bila zamišljena kot organizacija Združenih narodov za povojno pomoč in obnovo narodom, ki so se borili na strani Združenih narodov. V fond UNRRA-e so vlagali vsi Združeni narodi. Največji delež je imela seveda Amerika, ker je bila tudi njena ekonomska moč največja. — Ameriški imperialisti so ta delež v UNRRA-i temeljito izkoristili. Delavnost UNRRA-e je pomenila za ameriški monopolistični kapital prvotno možnost, da se razbremenijo previehk produciranega blaga, potem pa tudi možnost, da si odpre nove trge in končno podredi znaten del ekonomije držav, ki so pomoč prejemale. UNRRA je dobavljala državam, ki so prejemale pomoč, po večini avtomobile in stroje brez rezervnih delov, kar je pomenilo, da je potreben za vzdrževanje teh strojev stalni trgovski odnos z ZDA.

Toda važnejši kakor ekonomski so bili politični rezultati. Ameriški monopolisti so vztrajali na tem, da pomoč UNRRA-e deli posebnj UNRRA-in aparat, ki so ga sestavljali v veliki večini Amerikanci. Po načrtih ameriški monopolistov naj bi ta aparat delil pomoč tako, da bi pripravil teren za nadaljne akcije ameriškega monopolističnega kapitala. Izkušnje« so pokazale, da se je ta politična kalkulacija ameriškim monopolistom obnesla v vseh deželah, ki so pristale na to, da UNRRA-ino pomoč deli njen aparat in ne redni distribucijski aparat dotične države. V vseh teh deželah je prišlo do stranske gospodarske anarhije (Grčija, Italija, Francija, kuomin-tangovska Kitajska itd.).

(Nadaljevanje)

Nedopusten odnos pri izkoriščanju železniških vagonov

Ob pričetku julija je bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču odposlala dva vagona tekstilnega materiala. Eden je bil namenjen predilnici v Skofji Loki, drugi pa »Jutoteksu« v Zalcu. Ko je bila pošiljka že na potu, je prešla glavna direkcija tekstilne industrije Slovenije obvestilo, da »Jutoteksu« v Zalcu tega materiala ne potrebuje. Direkcija je zato obvestila škofjeloško predilnico, naj ob prihodu voz v Skofjo Loko, pošiljko za Zalec pošlje tekstilni tovarni v Kranju.

Ko sta prispela oba vagona v Skofjo Loko, so enega delavci predilnice raztovorili, zaradi drugega pa je predilnica obvestila šefa postaje, da bo moral voz gledati na novo naročilo glavne direkcije tekstilne industrije v Kranju. Načelnik postaje je telefonično vprašal železniško direkcijo za dovoljenje prevoza, toda direkcija ga ni dovolila. Zastopniku predilnice je šef postaje povedal, da morajo tudi ta vagon iztovoriti, ker mora naprej v Ljubljano, za dodelitev vagona pa je morala predilnica ponovno zaprositi. Material so nato iztovorili in po dveh dneh, ko so dobili naročeni vagon, so blago zopet naložili. Zaradi tega je seveda imela predilnica občutno škodo. Delavci so morali dvakrat opraviti isto delo, poleg tega pa je blago dva dneva ležalo na postaji in so morali plačati ležarino.

Tako je nastala zaradi neodgovornega odnosa do racionalnega izkoriščanja železniških voz dvojna škoda. Vagona za reekspedicijo direkcija ni mogla odobriti, ker je voz prišel iz Tržiča v Skofjo Loko in se je peljal skozi Kranj, kjer bi ga morali zadržati. Glavna direkcija bi lahko prav tako telefonično, kakor je obvestila škofjeloško predilnico, obvestila tudi postajo v Kranju, da bi vagon zadržali in bi tako bila prihranjena dvojna pot. Če bi bila glavna direkcija tekstilne industrije okretnejša, bi lahko preprečila nepotrebno potovanje pošiljk iz Kranja v Skofjo Loko in nazaj ter nepotrebno zadrževanje železniških voz, ki so nam drugje zelo potrebni. Zato je ona v prvi vrsti odgovorna za dvojno škodo, ki je z nenadržnim prevozom nastala.

Šef postaje Skofja Loka bi prav tako lahko preprečil škodo predilnici in delno tudi železnici, če bi bil dispečerju železniške direkcije, katerega je obvestil o vagonu, ki je po pomoči dospel

Moof je od 8 osnutkov za značke prostovoljnega dela izbral osnutek tov. Dermelja, ki je prejel zanj prvo nagrado 2000 din.

Enotne cene za moko

Na temelju 6. člena uredbe o enotnih cenah je zvezna vlada izdala odlok o enotnih prodajnih cenah pri prodaji na debelo za pšenično moko in zdrob za gospodarsko leto 1947-48.

S to odredbo so določene naslednje najvišje cene pri prodaji na debelo, veljavne na vsem ozemlju FLR:

Za pšenično moko tipa 0, 00 in 000 1100 dinarjev za 100 kg, za pšenični zdrob 1100 din, za pšenično krušno moko pa 58 din. Ta pšenična moka bo 90 odstotna.

Prednja cena za moko je mišljena za 100 kg netto teže vključno davkov na promet proizvodov in velja franko skladišče razdeljevalca. Kot taka veljajo vsa skladišča v okrajnih središčih in industrijskih naseljih, ki štejejo nad 200 delavcev. Sem spadajo tudi kraji, ki jih bo posebej označilo ministrstvo za trgovino in preskrbo.

V žitornih krajih je nekatera ena žita za kmete, ki nimajo dovolj lastnega pridelka, enaka odkupni cen, povečani za 10 din pri 100 kg, franko skladišče odkupne postaje.

Moof je od 8 osnutkov za značke prostovoljnega dela izbral osnutek tov. Dermelja, ki je prejel zanj prvo nagrado 2000 din.

UNRRA je bila zamišljena kot organizacija Združenih narodov za povojno pomoč in obnovo narodom, ki so se borili na strani Združenih narodov. V fond UNRRA-e so vlagali vsi Združeni narodi. Največji delež je imela seveda Amerika, ker je bila tudi njena ekonomska moč največja. — Ameriški imperialisti so ta delež v UNRRA-i temeljito izkoristili. Delavnost UNRRA-e je pomenila za ameriški monopolistični kapital prvotno možnost, da se razbremenijo previehk produciranega blaga, potem pa tudi možnost, da si odpre nove trge in končno podredi znaten del ekonomije držav, ki so pomoč prejemale. UNRRA je dobavljala državam, ki so prejemale pomoč, po večini avtomobile in stroje brez rezervnih delov, kar je pomenilo, da je potreben za vzdrževanje teh strojev stalni trgovski odnos z ZDA.

Toda važnejši kakor ekonomski so bili politični rezultati. Ameriški monopolisti so vztrajali na tem, da pomoč UNRRA-e deli posebnj UNRRA-in aparat, ki so ga sestavljali v veliki večini Amerikanci. Po načrtih ameriški monopolistov naj bi ta aparat delil pomoč tako, da bi pripravil teren za nadaljne akcije ameriškega monopolističnega kapitala. Izkušnje« so pokazale, da se je ta politična kalkulacija ameriškim monopolistom obnesla v vseh deželah, ki so pristale na to, da UNRRA-ino pomoč deli njen aparat in ne redni distribucijski aparat dotične države. V vseh teh deželah je prišlo do stranske gospodarske anarhije (Grčija, Italija, Francija, kuomin-tangovska Kitajska itd.).

(Nadaljevanje)

Zgraditev močne trgovske mornarice je velika naloga našega petletnega plana

Z naglim razvojem naše industrijske proizvodnje v okviru petletnega plana bomo morali v prihodnjih letih znatno dvigniti zmogljivost železniškega, cestnega, rečnega in pomorskega prometa in zagotoviti načrtno sodelovanje vseh prometnih panog ter njih medsebojno dopolnjevanje pri prevozu. Za razbremenitev železnice bomo prevažanje na kratke razdalje preložili na avtomobilski promet, obnovili in povečali bomo rečni promet, za potrebe našega prometa vzdolž morske obale, za vzdrževanje prometa z otoki in za zadovoljevanje rastočega prekomorskega izvoznega in uvoznega prometa pa bomo znatno povečali prevozno zmogljivost naše trgovske mornarice in usposobili naše luke za večji promet.

Naše morje nam nudi vse pogoje, da postanemo močna in napredna pomorska država. Našo trgovinsko mornarico moramo izgraditi ne samo za zadovoljevanje potreb našega narodnega gospodarstva. Kot država, ki obkroži 1700 km obale Jadranskega morja s številnimi lukami, je Jugoslavija dolžna usposobiti svojo trgovinsko mornarico in svoje luke tudi za prevoz blaga držav v zaledju in za tranzitni promet tega blaga. Ko se bo razvil ta tranzitni promet z državami v zaledju preko naših luk in z našimi prekomorskimi ladjami, bodo dohodki, ki jih bomo imeli od tega prometa, postali važna postavka v naši plačilni bilanci z izoženstvom in nam bodo v precejšnji meri olajšali uvoz potrebnih surovin, strojev in drugih naprav. Letos v februarju je šef češkoslovaške trgovinske delegacije Evžen Löbl ob zaključku pogajanj za sklenitev jugoslovansko-češkoslovaške trgovinske sporazuma v svojem govoru dejal, da je Reka ne samo ena izmed največjih luk Srednje Evrope, temveč tudi za Češkoslovaško najvažnejša luka.

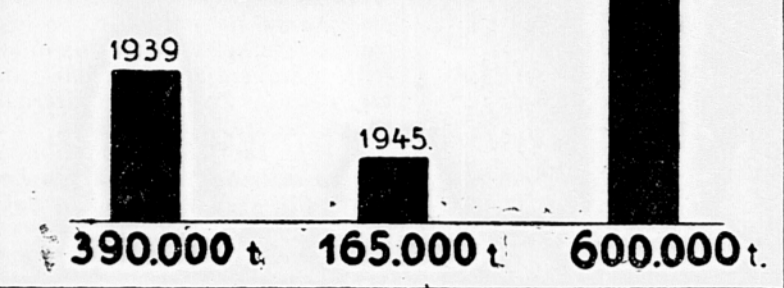
Obnova naše trgovinske mornarice in naših luk

Naša trgovinska mornarica je leta 1939. obsegala ladje s 390.000 bruto registriranimi tonami (brez motornih jadrnic in majhnih plovnih enot pod 100 ton). Med vojno je bil znaten del te mornarice uničen. Po tonazi smo izgubili okrog 57% naše mornarice (od ladij dolge in velike obalne plošbe 54%, od ladij male obalne plošbe pa 84%). Uničene so bile naše luke, naše ladjedelnice. Tako je bilo v Šibeniku uničeno 70% operativne obale, v Splitu 69%, v Zadru 47%, v mnogih lukah, kakor v Kraljeviči, Makarski, Baru in Ulcinju pa 100%. V reško-susaški luk je bilo zaradi bombardiranja, zlasti pa v ob umiku okupatorja uničenih 94% vseh luških naprav. Od 4400 m operativne obale za pristajanje ladij je ostalo neposkodovano le 190 m. Z ogromnimi napori in žrtvami smo na Reki in Susaku obnovili že znaten del porušenih luških naprav. Do konca lanskega leta je bilo obnovljenih 950 m porušene operativne obale, tako da je bilo uporabno 34% celotne predvojne dolžine te obale. Medtem pa so bila dokončana nadaljnja obnovitvena dela in bo do konca letošnjega leta usposobljeno že 69% predvojne operativne obale. Naglo napreduje tudi obnova ostalih luških naprav, zlasti žerjavov in skladišč. Od 24 žerjavov so ob osvojitvi ostali neposkodovani le 4. Medtem smo dočela obnoviti 17 žerjavov, obnoviti pa je treba še 3. Naglo napreduje obnova reško-susaške luke je omogočila uporabo te naše največje luke. Ze po obnovi operativne obale in tehničnih naprav za nakladanje in razkladanje se je promet v reško-susaški luk pričel naglo razvijati. Zlasti se je povzpel tranzitni promet. Tako je v preteklem mesecu celotni blagovni promet reško-susaške luke že prekorajl predvojni obseg.

Obnovitvena dela so se takoj po osvoboditvi pričela tudi v vseh ostalih lukah, kjer prav tako narašča promet. Za obnovo naše trgovinske mornarice pa je bilo treba najprej usposobiti za delo naše velike ladjedelnice v Splitu, na Reki in Susaku ter v Kraljeviči. Se preden nam je uspelo popraviti vso ogromno škodo v naših ladjedelnicah, se je pričelo delo za obnovo poškodovanih parnikov in drugih plovnih objektov. Predvsem smo morali obnoviti ladje za naš obalni promet, da smo omogočili preskrbo vseh krajev ob obali in otokov. Obnoviti je bilo treba ne samo ladje, ki so nam ostale, temveč tudi hudo poškodovane ladje, ki smo jih dvignili iz morja. Z velikimi napori in požrtvovalnostjo ter pogosto s primitivnimi tehničnimi sredstvi so naši delavci že lani pričeli dvigati potopljene ladje. Tako so v razmeroma kratkem času dvignili parnike »Zagreb«, »Rad«, »Križ«, »Sipanc«, »Vardar«, »Pčela«, »Zorac«, »Dinarac«, »Konjice«, »Cvrlat«, »Baljušak«, »Sloboda«, »Lapad«, »Split« in druge. Pred Neapljem so dvignili parnik »Hercogovinc«, pred Sicilijo parnik »Sarajevac«, v Trstu pa parnik »Triglavec«. Te dni pa so se v splitski luk pričela dela za dvig velikega trgovsko-potniškega parnika »Baltić« s 7000 tonami. Večino dvignjenih ladij smo že obnovili in uvrstili v našo trgovinsko mornarico. V Splitu so delavci velike ladjedelnice dvignili in obnovili velik plovni dok, prav tako tudi na Reki, kar nam sedaj omogoča v nagljem tempu obnavljati plovne objekte.

Na račun reparacij smo doslej prejeli eno 3 parnike, ki pa so bili prelozovani in jih moramo sedaj temeljito obnoviti. To so 3410 tonska »Neisser« — sedaj »Tonusko«, 4555 tonska »Mary Leonard« — sedaj »Sabac« in 3140 tonska »Malagac« — sedaj »Vise«. Za potrebe našega potniškega in tovornega prometa z Ameriko pa smo letno kupili velik potniško-tovorni parnik »Radnik« s 14-tisoč bruto registriranimi tonami, ki je

Razvoj naše trgovinske mornarice po petletnem planu

nedavno pripeljal v domovino naše prve povratnike iz Kanade.

Tako se naša trgovska mornarica, katere tonaza je po osvoboditvi znašala le okrog 165.000 br. reg. ton, polagoma zopet obnavlja in izpopolnjuje. Naša nadaljnja naloga pa je zgraditi močno in moderno trgovsko mornarico, ki bo zadržala našo neodvisnost tudi v pomorskem prometu in bo ustrezala vlogi, ki jo ima naša država kot pomorska država.

Bodoči razvoj naše trgovske mornarice

V naši ljudski državi zavzema pomorstvo ono mesto, ki mu pripada po njegovi važnosti za vse naše narodno gospodarstvo. Z lanko nacionalizacijo so postala paroplovna podjetja in ostala podjetja pomorskega gospodarstva splošna ljudska lastnina. Za bodoči razvoj našega pomorstva in naše mornarice postavlja naš petletni plan velike naloge, kajti zgraditev močne trgovske mornarice je eden izmed velikih ciljev naše petletke.

Zakon o petletnem planu določa, da moramo usposobiti našo trgovsko mornarico tako za zadovoljevanje potreb našega narodnega gospodarstva kakor tudi za zagotovitev tranzitnega blaga in potnikov iz držav v zaledju. V ta namen moramo obnoviti in na novo zgraditi močno trgovsko mornarico, katere tonaza mora leta 1951 doseči 600.000 br. reg. ton, tako da bo za 54% večja kakor je bila pred vojno. Predvsem bomo povečali tonazo ladij dolge in velike obalne plošbe, in sicer od predvojnih 326.000 na 520.000 br. reg. ton ali za 60%, tonazo ladij male obalne plošbe pa bomo dvignili od 64.000 na 80.000 ton. Ker bodo imele nove ladje večjo hitrost, se bo skupna moč strojev dvignila od predvojnih 220.000 na 400.000 konjskih moči. Za zgraditev velike mornarice bodo seveda potrebne znatne investicije. Ze pred vojno so znašali gradbeni stroški novih ladij povprečno 18.000 din za vsako bruto registrsko lono.

Naše po večini zastarele ladje bo treba nadomestiti z novimi modernimi ladjami, ki bodo ustrezale potrebam racionalnega pomorskega prevoza. Zato določa plan, da se moramo pri gradnji novih ladij in pri obnovi starih ravnati po znanstvenih in tehničnih pridobitvah sodobnega ladjedelstva, tako glede hitrosti ladij, racionalnosti pogona in maritivne varnosti, kakor tudi glede udobnosti za nameštenje posadk in potnikov s posebnim opazovanjem na potrebe turizma kot važne gospodarske panoge. Po planu bomo zgradili tudi številne pomorske pomožne enote, kakor trajektne ladje, enote za preskrbo obale in otokov z vodo, ladje

Ugodnosti pri uporabi akreditivnih čekov

Za poslovanje brezgotovinskega prometa, se bodo tudi letos plačevali odkupljeni poljski pridelki z akreditivnimi čeki, ki jih sedaj izdaja Narodna banka, medtem ko jih je lani izdajala Poštna hranilnica.

Brezgotovinski promet ne prinaša samo gospodarskih koristi, temveč tudi velike olajšanje v plačilnem prometu. Brezgotovinski promet nam prihrani riziko, ki je zvezan s prenašanjem gotovine, kar prihaja posebno do izraza pri množičnih izplačilih, kakor na primer pri odkupu poljskih pridelkov.

Akreditivni ček nadomešča gotovino v polnem obsegu, pri tem pa odstranjuje v največji meri nevarnost, katerim je sicer podvrženo gotovinsko poslovanje.

Imetniki tekočih računov pri Narodni banki lahko naročijo akreditivne čeke v breme svojih dobroimelj ali pa na temelju odprtega kredita v tekočem računu oziroma akreditivu.

Narodna banka izdaja akreditivne čeke v znesku 100, 200, 300, 1000, 2000, 5000 in 10.000 din, po potrebi pa tudi na večje vsote, toda največ do 100.000 din.

Z akreditivnim čekom se lahko dvigne gotovina ali pa odredi izplačilo v korist tretjih oseb pri določnem bančnem sedežu ali pri določeni pošti, n. pr. za odkup poljskih pridelkov, izplačila raznih del na terenu, plačila železniških vozovnin in slično. Narodna banka FLRJ je izdala posebna navodila za uporabo akreditivnih čekov.

Vsi imetniki računov pri Narodni banki, pa tudi ostali, posebno pa ustanove, podjetja in zadrage, ki bodo množično uporabljali akreditivne čeke, zlasti pri odkupu poljskih pridelkov, naj si ta navodila naročijo pri Narodni banki, kolikor jih še ni prejeli od ministrstva za trgovino in preskrbo LRS, oziroma zadrage od Inicijativnega združenega odbora za Slovenijo v Ljubljani.

Uredba o pitanju in oddaji prašičev v gospodarskem letu 1947-48

Vlada LR Slovenije je na predlog ministra za trgovino in preskrbo ter ministra za kmetijstvo in gozdarstvo v sporazumu z zveznim ministrom za trgovino in preskrbo izdala uredbo o pitanju in oddaji prašičev v gospodarskem letu 1947/48, ki določa naslednje:

Kmetovalci s posejstjo nad 4 ha njevo so dolžni v gospodarskem letu 1947/48, ki traja od 1. avgusta 1947. do 31. julija 1948., izplatiti in oddati pooblaščenemu podjetju za odkup določeno število prašičev, in sicer:

- najmanj 1 prašiča, če znaša površina njiv 4 do 6 ha, 2 prašiča, če znaša površina njiv 6 do 9 ha, 3 prašiče, če znaša površina njiv 9 do 12 ha, 4 prašiče, če znaša površina njiv 12 do 15 ha, 5 prašičev, če znaša površina njiv 15 do 18 ha, 6 prašičev, če znaša površina njiv 18 do 23 ha in najmanj 7 prašičev, če znaša površina njiv nad 23 ha.

Obveznost pitanja in oddaje prašičev za državna posestva in kmečke obdelovalne zadrage bo določena naknadno v zvezi z njihovim proizvodnim načrtom.

Glede obvezne oddaje prašičev je področje LR Slovenije razdeljeno v dva rajona. Drugi rajon ima podrajona. Kateri okrajji spadajo v I. ali II. rajon oz. v podrajona drugega rajona, določil minister za trgovino in preskrbo v sporazumu z ministrom za kmetijstvo in gozdarstvo po zaslišanju okrajnih ljudskih odborov.

V okrajjih, ki spadajo v I. rajon in je njih gospodarska struktura različna, tako da imajo zaokroženi predeli slabše krmne pogoje, sme okrajni ljudski odbor po predhodnem pristanku ministra za trgovino in preskrbo predložiti uvrstiti v II. rajon. Prav tako imajo okrajni ljudski odbori okrajje, ki spadajo v II. rajon možnost, da takšne zaokrožene predelo uvrstijo v predvideni podrajon II. rajona.

Oddani prašiči morajo imeti v I. rajonu najmanj 130 kg, v II. rajonu 120 kg in v podrajonu II. rajona 110 kg žive teže z najmanj 25% maščobe.

Okrajni ljudski odbori morajo na osnovi popisa njivskih površin do 15. avgusta t. l. poslati ministru za trgovino in preskrbo LRS sumaričen pregled prašičev obvezne oddaje za področje okrajja.

Do 31. avgusta t. l. morajo okrajni ljudski odbori sestaviti seznam kmetovalcev po okrajnih ljudskih odborih, ki so dolžni v smislu I. člena te uredbe oddati prašiče. Te sezname v dvojniki in pismena obvestila za posamezne kmetovalce pošljejo okrajni ljudski odbori vsem krajevnim ljudskim odborom, ki ta obvestila izročijo proti podpisu prizadetim kmetovalcem in kopije seznamov vrnejo najkasneje do 15. septembra pristojnemu okrajnemu ljudskemu odboru.

Kmetovalcem, ki so bili dolžni oddati prašiče v smislu uredbe o pitanju in oddaji prašičev v gospodarskem letu 1946/47, pa jih iz neupravičenih razlogov niso oddali, se ta obveznost prenese na gospodarsko leto 1947/48. Okrajni ljudski odbori morajo v poslanih pismenih obvestilih to posebej označiti.

Minister za trgovino in preskrbo bo v sporazumu z ministrom za kmetijstvo in gozdarstvo naknadno določil rajone za vzrejo mladih prašičkov za potrebe pasivnih predelov. V teh rajonih bodo priznane olajšave pri oddaji prašičev v smislu te uredbe.

Cene pitanim prašičem se bodo objavile kasneje.

Za prašiče, ki imajo večji odstotek maščobe kakor 25%, bodo izplačane premije na naslednji način:

- a) za prašiče s 25—35% maščobe 0,50 din za kg žive teže,
- b) za prašiče s 35—45% maščobe 1 din za kg žive teže,
- c) za prašiče z več kakor 45% maščobe 1,50 din za kg žive teže.

Ta premija se bo izplačala prašičem kot dodatek na osnovno ceno. Odstotek maščobe se računa z ozirom na težo v zaklanem stanju in se ugotovi po centivi. Za pitanje prašiče do starosti 14 mesecev bodo pooblaščenca odkupna podjetja plačala osnovno ceno po predhodnem višjem razredu, premija pa za neposredno višjo maščobno stopnjo.

Roki, v katerih je treba oddati prašiče, se določijo takole: Kmetovalci se dolžni oddati več kot enega prašiča, morajo oddati najmanj enega prašiča najkasneje do 15. dec. 1947. Vse ostale prašiče morajo oddati najkasneje do 15. jan. 1948. Do 15. jan. 1948. morajo oddati prašiča tudi ti kmetovalci, ki so po te uredbi dolžni oddati enega prašiča. Ministrstvo za

trgovino in preskrbo sme v izjemnih primerih podaljšati roko oddaje.

Kmetovalci - prašičereji, ki so izpolnili obveznosti iz te uredbe, smejo s preostali prašiči prosto razpolagati.

Kmetovalci, ki po določbah te uredbe niso dolžni pitati prašičev, smejo prosto razpolagati s svojimi prašiči.

Minister za trgovino in preskrbo se pooblašča, da izda natančnejše predpise za izvajanje te uredbe. Kršilci te uredbe se kaznujejo po zakonu o zatiranju nedovoljene trgovine, nedovoljene špekulacije in gospodarske sa-boatže.

Ta uredba bo stopila v veljavo 1. avgusta 1947. Istočasno bo izgubila veljavo uredba o pitanju in oddaji prašičev za gospodarsko leto 1946/47 z dne 14. avgusta 1946 (Uradni list LRS št. 192/35-46).

Ugodnosti pri uporabi akreditivnih čekov

Za poslovanje brezgotovinskega prometa, se bodo tudi letos plačevali odkupljeni poljski pridelki z akreditivnimi čeki, ki jih sedaj izdaja Narodna banka, medtem ko jih je lani izdajala Poštna hranilnica.

Brezgotovinski promet ne prinaša samo gospodarskih koristi, temveč tudi velike olajšanje v plačilnem prometu. Brezgotovinski promet nam prihrani riziko, ki je zvezan s prenašanjem gotovine, kar prihaja posebno do izraza pri množičnih izplačilih, kakor na primer pri odkupu poljskih pridelkov.

Akreditivni ček nadomešča gotovino v polnem obsegu, pri tem pa odstranjuje v največji meri nevarnost, katerim je sicer podvrženo gotovinsko poslovanje.

Imetniki tekočih računov pri Narodni banki lahko naročijo akreditivne čeke v breme svojih dobroimelj ali pa na temelju odprtega kredita v tekočem računu oziroma akreditivu.

Narodna banka izdaja akreditivne čeke v znesku 100, 200, 300, 1000, 2000, 5000 in 10.000 din, po potrebi pa tudi na večje vsote, toda največ do 100.000 din.

Z akreditivnim čekom se lahko dvigne gotovina ali pa odredi izplačilo v korist tretjih oseb pri določnem bančnem sedežu ali pri določeni pošti, n. pr. za odkup poljskih pridelkov, izplačila raznih del na terenu, plačila železniških vozovnin in slično. Narodna banka FLRJ je izdala posebna navodila za uporabo akreditivnih čekov.

Vsi imetniki računov pri Narodni banki, pa tudi ostali, posebno pa ustanove, podjetja in zadrage, ki bodo množično uporabljali akreditivne čeke, zlasti pri odkupu poljskih pridelkov, naj si ta navodila naročijo pri Narodni banki, kolikor jih še ni prejeli od ministrstva za trgovino in preskrbo LRS, oziroma zadrage od Inicijativnega združenega odbora za Slovenijo v Ljubljani.

Kakor že rečeno, so možnosti uporabe akreditivnega čeka najrazličnejše. Imetnik čeka ga lahko vnovči in prejme gotovino, ali pa z njim izvrši razna plačila. Naši kmetovalci, ki bodo sprejeli akreditivne čeke za prodane poljske pridelke, bodo s čeki lahko plačali kupljeno blago v krajevnih in ostalih trgovinah, zlasti pa v zadrugah. Trgovsko podjetje in zadruga bosta za plačilo raje sprejela akreditivne čeke, kakor pa gotovino, tudi če se ček glasi na večjo vsoto kakor pa znaša račun za blago. V tem primeru bosta presežek izplačala v gotovini. Akreditivne čeke sprejemajo tudi vsi davčni oddelki za plačilo davkov. Železniške postaje za tovornine in slično. Če pa lastnik čeka potrebuje gotovino, more akreditivni ček vnovčiti tudi pri izplačilih pošti.

Plačilo z akreditivnim čekom se izvrši tako, da imetnik navede na hrstu čeka ime in kraj, komu ček izroča, n. pr. trgovskemu podjetju, zadrugi, davčnemu oddelku itd., nato napiše kraj in datum ter končno podpis čeka.

Koristnik lahko dostavi akreditivni ček tudi Narodni banki z nalogom, napisanim na hrstu, da se z nekem odboru določenemu tekočemu ali hranilnemu računu, bodisi lastnemu ali računom tretje osebe. Pod tem nalogom navede izročitelj čeka datum in pristavi svoj podpis.

Prav tako lahko zadrage, trgovska podjetja, davčni oddelki in sploh vsi, ki so sprejeli oziroma izplačali akreditivne čeke, vnovčijo te čeke pri označenem izplačilnem mestu. Ustanove in zadrage bodo, namesto da zahtevajo pri pošti na akreditivne čeke gotovino, raje izvršile s čekom razna svoja vplačila, ki bi jih sicer morale izvršiti na pošti v gotovini. Izvršile bodo razna nakazila, bodisi za plačilo blaga ali bodo na ta način odvedla svoj blagajniški presežek v korist svojega bančnega tekočega računa.

V teh primerih se na prednji strani akreditivnega čeka navede datum, ček pa podpisuje imetnik, ki ga pošti izroča.

Namesto vnovčenja na pošti se lahko akreditivni čeki dostavljajo tudi Narodni banki, da jih odobri v tekočem računu ali uporabi kot nakazilo v korist tretje osebe. Vsi ti nalogi pa morajo biti napisani na hrstu čeka z datumom in podpisom imetnika akreditivnega čeka.

Akreditivni ček je kot plačilno sredstvo vsakega velika pridobitev pri uvajanju brezgotovinskega prometa. Uporabljati se more v roku veljavnosti. Ček se mora vnovčiti v treh mesecih od dneva izstavitve pri plačilnem mestu, ki je navedeno v čeku.

V opraševanih primerih pa se more obveznost izdati izročiti tudi po poteku tega roka.

L. MČ.

»PREHRANA«
odsek Ribarstva poroča, da se bodo prodajale danes ob 10. uri sveže morske ribe,

RAZGLASITEV OBSODBE RAINERJA IN SOKRIVCEV

Ljubljana, 19. julija.

Davi ob 9.15 je vojsko sodišče IV. armije razglasilo sodbo v razpravi proti vojnim zločincem Rainerju in soobtožencem.

Potem, ko so privedli obtožence v sodno dvorano, je predsednik sodišča kapetan Avgust Bračič prebral v imenu ljudstva sodbo, ki pravi, da so vsi obtoženci krivi vseh zločinov, ki so jih v času svolega delovanja izvrševali nad slovenskim prebivalstvom kot idejni pobudniki, naredbodajalci, organizatorji ali kot neposredni storilci sami ali pa njim podrejani politični, upravni, vojaški in policijski aparat. Sodba obširno naštevava krivdo posameznih obtožencev, ki so izvršili kazniva dejanja v smislu člena 3. točke 3. zakona o kaznivih dejanjih zoper ljudstvo in državo, ter so bili na osnovi člena 4. omenjenega zakona v zvezi s členom 1. zakona o vrstah kazni obsojeni

1. obt. dr. Rainer Friedrich na smrt z oboženjem.
2. obt. dr. Glaser Helmuth na smrt z ustrelitvijo.
3. obt. Kübler Ludwig na smrt z oboženjem.
4. obt. Hans von Hösslin na smrt z ustrelitvijo.
5. obt. Christl Heinrich na smrt z ustrelitvijo.
6. obt. Fleckner Hans na smrt z oboženjem.
7. obt. Neubert Günther na smrt z ustrelitvijo.
8. obt. Vogt Josef na smrt z oboženjem.
9. obt. dr. Doujak Hermann na odzvem svobode s prisilnim delom za 18 let.
10. obt. Hradetzky Franz na odzvem svobode s prisilnim delom za 16 let.
11. obt. dr. Hochsteiner Walter na smrt z oboženjem.
12. obt. Kuss Leo na smrt z ustrelitvijo.
13. obt. Gerlach Reinhold na smrt z oboženjem.
14. obt. Müller Franc na smrt z oboženjem, na trajno izgubo političnih in državljanjskih pravic ter zaplenbo celotne imovine.

Krvnik slovenskega naroda gaulter Rainer, ki je odgovoren za vsa grozodejstva, katera so zagrešili nemški okupatorji nad slovenskim narodom. Na licu se mu dobro poznava »burševski smis« — ponos pangermanskih študentov

Izjava obtoženega Rainerja med preskavo, da je bila naloga nemške vojske pobijati vse po vrsti, naloga policije pa pobiti, kar je vojski preostalo, a naloga političnih vodij po-čistiti to, kar bi morda še ostalo, dokazuje, da je bila nemška vojska ena izmed mnogih organizacij in sicer najvažnejša, katerih se je nacifašizem posluževal za ureditvenje svojega programa, zaradi česar so obtoženi komandanti vojaških enic potemtakem popolnoma odgovorni za vse zločine, ki so jih izvršile njim podrejene edicije.

V smislu člena 17. UVS se obtoženemu dr. Hermannu Doujaku vračuna v čas kazni prestani preiskovalni zapor od 15. marca 1947, obtoženemu Francu Hradetzkyemu pa od 11. julija 1947 do dneva objave sodbe.

Oproščena sta bila obtožbe: 1. Obtoženi Vogt Josef, da bi 30. marca 1943 odredil v Mariboru ustrelitev 25 talcev in 30. julija 1943 pri Ljubnem ustrelitev 10 talcev, in 2. obtoženi Müller Franc, da bi oktobra 1943 o priliki nemške ofenzive na osvobodeno ozemlju kot član gestapa, dodeljen nemški diviziji, ki je operirala na Notranjskem, zasliševal ujetje partizane in jih pretepal.

Obrazložitev

Sodišče je obtoženemu Doujaku in obtoženemu Hradetzkyemu štelo kot olajšilno okolnost, da v področju svojega delovanja nista kazala kake posebne lastne iniciativnosti ali izvršila kakega težjega zločina, marveč je bilo nasprotno po izjavah pri ugotovljenju, da je obtoženi Hradetzky nekaterim družinam celo omogočil, da so pravotako umakale pred izselitvijo. Upoštevajoč te olajšilne okoliščine, je sodišče obtoženima Doujaku in Hradetzkyemu odmerilo le kazen odvzema prostosti s prisilnim delom.

Za ostale obtožence ni sodišče našlo nobene olajšilne okolnosti in je glede na težino izvršenih kaznivih dejanj izreklo najstrožjo kazen, na smrt z oboženjem ali z ustrelitvijo glede na stopnjo kazenskoopravne odgovornosti posameznih obtožencev.

Obtožbe nekaterih kaznivih dejanj je sodišče obtoženega Vogta oprostito, ker v času izvršitve teh dejanj ni bil na svojem službenem mestu in so bila izvršena v času njegovega namestnika, obtoženi Müller pa je bil oprošten obtožbe nekaterih dejanj zaradi pomanjkanja dokazov.

Utemeljitev sodbe se končuje s besedami:

Teža izvršenih kaznivih dejanj, namrester vse zločinske delavnosti, stotine ustreljenih talcev, tisoči in tisoči grobov za svobodo padlih borecev, pogorišča slovenskih domov, trpljenje tisočev zavednih Slovencev v zaporih, mučnicah, koncentracijskih taboriščih, krematorijih zahtevajo za obtožence strogo in pravico kazen. Sodišče je do podrobnega pretehtalo vse okoliščine, ki bi utegnile priti v poštev pri izrekanju kazni ter je izreklo sodbo po svoji vesti in prepričanju, ki ju ni smatrali za maščevanje, ampak kot zadostno prevelikim trpinom iz Dachaua, Auschwitza, Mathausa, vdo-vam, nesrečnim materam in otrokom, ki so ostali po krivdi obtožencev brez staršev in svojcev. Ta sodba na naj bo tudi resen opomin vsem, ki morda še sanjajo o zasluževanju sosednih narodov, onim, ki se v tej vojni še niso prepričali, da imajo tudi mali narodi pravico do življenja ter da je tudi majhen narod v borbi za svoj obstanek sposoben, da se upre vsaki vstanki! Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Občinstvo je sprejelo sodbo z dolgo-trajnim odobravanjem in vzklikanjem: Zivela pravica! Zivelo ljudsko sodišče.

Predsednik je nato objavil, da imajo vsi obtoženci pravico položiti v roku 8 dni po svojih branilih pritožbo Vrhovnemu sodišču JA v Beogradu, po pravomostnosti sodbe pa prošnjo za pomilostitev Predsjedju Ljudske skupščine FLRJ.

Vojaški tožilec dr. Viktor Damjan si je pridržal zadržati ček treh dni za vložitev pritožbe.

S tem je bil kazenski postopek p. vojaškemu sodišču IV. armije zoper obtoženega Rainerja in ostale obtožence končan.

KULTURNI PREGLED

„Pišite za mladino!“

Mladinska knjiga je ob enem z razpisom novega nagradnega natečaja izdala te dni pomembno brošuro »Pišite za mladino...«

Maksim Gorki ugotavlja v svojem prvem članku »Dajte mladini knjigo, ki ga je napisal leta 1933, čim večjo potrebo pisanja knjig za mlade pisatelje.«

Zato govori drugi članek Maksima Gorkega o temah mladinske književnosti, kjer daje Gorki mladinskim pisateljem nešteto vzpodbud in nasvetov, o čem naj pišejo, ter hvali dela pisateljev Iljina in K. Paustovskega.

Tretji članek A. Beljejeva, znanega sovjetskega mladinskega pisatelja, razpravlja o vprašanju znanstvene fantastike v mladinski književnosti. Članek sam ima pomemben delo K. Cukovskega, prav tako važnega sovjetskega mladinskega pisatelja.

Jugoslovanska kronika

Ob zaključku sezone beogradskega Narodnega gledališča je na konferenci sindikalne podružnice upravnik gledališča Velibor Gligorič podal zanimiv referat. Podrjal je dejstvo, da je dozorol položaj, v katerem bi bilo mogoče utemeljiti Osrednje jugoslovansko dramsko gledališče, dozoreva pa tudi položaj za podobno operno gledališče.

Za francoski narodni praznik 14. julija so v prostorih Jugoslovanske knjige v Beogradu odprli drugo zanimivo razstavo, ki bo vsebovala zanimivo grafiko in slike in fotografije, na tudi drugo zgodovinsko gradivo iz Zgodovinskega muzeja iz Montreuilja blizu Pariza, ki je bil ustanovljen leta 1939 za 150 letnico francoske revolucije, kateri je tudi posvečen.

Te dni je obiskal Beograd romunski pesnik in pisatelj Mihail Cruceanu, ki spada med najrevolucionarnejše romunske književnike. Prišel je kot delegat Društva romunskih pisateljev, v kratkem bodo pa tudi nekateri naši književniki obiskali Romunijo. Cruceanu spada med starejše književnike, saj je prvo knjigo izdal že leta 1912. Vrhših je pripadal krogu simbolistov. Zadnja njegova knjiga pesmi, ki je izšla leta 1945, ima naslov »Ivalnica življenju.«

Jadrani film v Zagrebu končava te dni dokumentarni film »Vlak št. 51«. V Bosni in na Bledu snemajo umetniški film »Ta narod bo živel, za katerega je napisal besedilo pisatelj Branko Čopić. Drugi umetniški film, ki ga pripravljajo, pa bo imel naslov »Zastavak po tekstu pisatelja Jože Horvata in v režiji Branka Marjanoviča.«

Kakor bodo pri nas blizu Beograda gradili filmsko mesto, tako bodo tudi Bolzarji zgradili podobno filmsko središče v neposredni bližini prestolnice, pod planino Vitošo. Tehnična dela

povedal celo vrsto tehničnih iznajdb, ki jih danes že imamo. Kakor na eni strani Beljejev priznava Jules Verneov moštvo v tej panogi pisanja, ga vendar na drugi strani ostro kritizira, in to upravičeno: Jules Verne je sicer predvidel v bodočem stoletju silen razvoj tehnike, pozabil pa je na — človeka. Njegov bodoči človek čez sto let je prav tak, kot človek nove dobe. Zatorej morajo pisati znanstveno fantastičnih del v mladinski književnosti opisovati tudi spremembe človeka, ki se neposredno vrše ob spremembi ekonomskega položaja in iz njega izhajajoče kulturne in civilizacijske ravni.

Cetrti članek V. Tauberja razpravlja o vprašanju ilustriranja mladinskih knjig. Važen činitelj v knjigi za mladino so ilustracije. Te morajo biti na eni strani nazorne in jasne, spremljati morajo tekst, na drugi pa morajo v otroku prav tako kot tekst sam buditi razmišljanja in pravilne predstave o stvareh, ki jih poveste opisuje. Tauber ugotavlja, da sovjetski ilustratorji jemljejo ilustracije mladinskih knjig premočno resno in prepovršno, namesto da bi se poglabili v delo samo in se zavedali svoje odgovornosti pred mladimi čitatelji. Kot primer velikega in resničnega ilustratorja navaja Avgusta Doreja, čigar ilustracije svetovnih mladinskih knjig (Münchenhausen, Pierrot) so še danes žive in jih povsod po svetu ponatiskujejo.

Površnost ilustriranih mladinskih knjig se vidi povsod, pravi dalje Tauber, dočim je n. pr. Doré, ko je ilustriral Don Kihola, zaradi tega prepotoval vso Španjo, da je čim bolj nazorno doživel in spoznal ljudi, katere je moral risati.

Zato ob koncu članka zahteva Tauber, naj se pri založbah mladinske knjige organizirajo posebni oddelki, ki naj tvorijo podpirajo umetnika v njegovem delu, oddelki, ki naj bodo stalno v stiku z največjimi knjižnicami in muzeji Sovjetske zveze, da bodo iz njih umetniki lahko črpali vse potrebne folklorne, zgodovinske in drugi material.

Vsi štirje članki obdelujejo torej vse plat pisanja za mladino od teme, načina obdelave pa do ilustriranja. Obravnavajo sicer probleme, ki so nastali v Sovjetski zvezi, konkretno pa so ti problemi pri nas dokaj podobni. Zato je prav, da je »Mladinska knjiga« skupaj z razpisom izdala to brošuro, ki je važna in tehtna za pisatelje, ki hočejo ali nameravajo pisati za mladino, enako pa je važno tudi za naše likovne umetnike, ki bodo ilustrirali mladinske knjige.

vodita sovjetska strokovnjaka, inženir Visockij in arhitekt Lavrov. Ena izmed zadnjih številki sojizkega književnega tednika »Literature front« prinaša v bolgarskem prevodu Lize Bagrjane dve pesmi pokojnega Mirana Jarca (Elegija, sonet iz cikla »Slovenskih sonetov«).

Med najnovejšimi knjigami omenjamo: Vladimir Nazor: Pripovijetke;

Jubilej Rista Savina

Slovenskim skladateljem je Parka naklonjena in mnogim izmed njih je spela in spleta kaj dolgo nit življenja, tako n. pr. Antonu Foersterju (1837—1926), Davorinu Jenku (1835—1914), Jakobu Aljažu (1845—1927), p. Hugolinu Sattnerju (1851—1934) in med njimi tudi Ristu Savinu, ki je 11. julija dopolnil 88 let.

Miroslav Širca, ki ga pozna slovenski in tuji glasbeni svet pod imenom Risto Savin, je bil rojen 1859 v Zalcu v Savinjski dolini, kjer živi tudi danes in še vedno čvrst in delaven snuje nova glasbena dela. Slovja glasbena dela je moral med okupacijo skriti, tako opero »Matija Gubec«, posebno pa opero »Gospodski senec, prvo slovensko narodno hištorično opero z močnim zaključkom: »Gospodski prestol, znamenje si slave, sile in poraza, narod tvoji je srečen!«

In prav med okupacijo, ko je naša XIV. divizija osvobajala Savinjsko dolino, je zasnoval »Partizansko koraleto«, za katero je — kakor tudi za nekatere svoje opere — sam napisal besedilo. A glasbeni motiv je vzlet iz opere »Matija Gubec. Risto Savin je plodovit slovenski skladatelj. V »Novih akordih« je objavil več skladb za pevsko zborje in tudi samospetih mešane, moške in mladinske zborje je Savin objavljal tudi v glasbenih revijah, ki so izhajale po prvi svetovi vojni. Posebej je izdal tri zbirke pesmi za en glas in klavir, ki so izšle v Celju, a pred mesecem je izdala založba Mladinska knjiga dve zbirki pesmi, in sicer: »Pet mladinskih zborov« in »Dva otroška zborja v klavirirne. Poleg zborov je napisal Risto Savin tudi vrsto instrumentalnih skladb za klavir, sonate za čelo in sonate za violino, suito po narodnih motivih za veliki orkester in drugo. Posebno važen pa je njegov delež pri slovenski operi. V člankih »Naša opera storitev, ki jih je objavil A. Gröbming in »Tovariš« (1947, Stev. 7—13), pravi pisec: »V novo razdobje, v novo romantično stopi naša opera z Ristolom Savinom. Po Parizu je Savin naš najplodovitejši oper-

Ljermontov: Junak našega doba (prev. dr. Milan Bogdanovič); Erli Koš: U vatri; Lav Kasilij: Školska crna knjiga (za mladino). Prvi dve knjigi je izdal Nakladni zavod Hrvatske v Zagrebu, tretjo in četrto pa beograjska založba Prosveta. Pri beograjski Kulturi je izšel prevod obsežnega dela Leonida Soboljeva »Morska duša«. T. P.

ni skladatelj, a ga po kvaliteti možno prekaša.« Savinov odrski prevenc je dramatski prizor v enem dejanju »Poslednja strava«, ki se je prvič izvajal v Zagrebu. Temu je sledila štiridejanska opera »Lepa Vida«, izvajana že leta 1910; avtor je opero predelal za uprizoritev 1920 in ponovno, ko je bila zopet na repertoarju Opere v Ljubljani 1928. »Opera vsebuje mnogo narodnih motivov. Najbolj občutena so lirična mesta. Instrumentacija je moderna in pestra, toda prozorna. (A. Gröbming.) Po vojni sta najprej nastala dva baleta: »Plesna legendica« in »Čejna pounčička, slednji še ni bil izvajan. Leta 1923 pa je bila dana v Ljubljani opera »Gospodski senec, ki je doživela lep uspeh in je zaradi nacionalnega duha danes ponovno aktualna, kar velja tudi za opero »Matija Gubec, narodna opera v petih dejanjih, ki je bila prvič uprizorjena leta 1936. »Opera, ki vsebuje tudi slovensko in hrvatsko motiviko, odlikuje široka melodioznost, pestra harmonika, razgiban ritem in dovršena instrumentacija. Savinova dela odlikuje široka melodična linija, raba novejših kompozitornih sredstev, tesna zveza med glasbo in dejanjem ter sočna, barvita in vendar pregledna instrumentacija. Mojrstrsko slika zlasti lirična mesta in razpoloženja...« (A. Gröbming), a A. Lajovic je že prej poudaril, da je »Risto Savin med našimi skladatelji tisti, ki je v našo operno produkcijo uvedel moderna načela muzikalne drame in moderno glasbo.«

V razgovoru z rojakom — pesnikom A. Oničem («Jugoslovanc» 1930) je rekel skladatelj med drugim tudi tole: »V kako večjo delo se ne nameravam več spuščati. Ko bo prvo dejanje »Lepe Vide« predelano, bo moje delo zaključeno.«

No. časovni pregled vsega dela skladatelja Rista Savina bi nam pokazal, da takrat svojega bogatega skladateljskega udejstvovanja vsjeki bubljal še ni zaključil, ampak daje vse do danes in da tudi sedaj neumorno dela in ustvarja. B. G.

Natečaj za nov slovenski umetniški film

»Triglav film« razpisuje natečaj za scenarij celovečernega umetniškega filma, ki ga bo snemal v letu 1948. Snov scenarija naj bo zajeta: a) bodisi iz našega današnjega življenja, iz boja našega ljudstva za izvedbo petletnega plana, za zgraditev novega življenja v tovarnah in industrijskih centrih, v zadrugah na vasi, v mestu; b) bodisi iz narodno osvobodilne borbe in iz časa neposredno pred njo.

Scenarij naj se ne ustavlja samo ob zunanjem dogajanju, ampak naj ob njem prikaže, kako se v družbenem procesu bližnje preteklosti in sedanjosti v borbi za zmago naprednih bralških odnosov med narodi na podlagi gospodarske in politične neodvisnosti grade in rastejo naši novi ljudje.

Scenarije, pisane v obliki optično zamišljene, vsebinsko zgoščene nove, je treba oddati v desetih iz vodih najkasneje do vstevšega 1. decembra 1947 na naslov »Triglav film« Ljubljana, Miklošičeva cesta 5. Rokopisi naj bodo označeni s štirinštevimi številom, ime in naslov avtorja naj bosta priložena v zaprti kuverti. Najboljši scenariji, ki jih bo izbrala komisija, bodo nagradieni s tremi nagradami, in sicer: I. nagrada 15.000 din; II. nagrada 10.000 din; III. nagrada 5.000 din.

V honorarje, ki bodo z njimi posemzni scenariji odkupljeni, se te nagrade ne bodo vračunale. »Triglav film«, podjetje za proizvodnjo filmov.

Prvi izpiti na šoli za filmske igralce in režiserje

V šoli za filmske igralce in režiserje v Beogradu so bili 10. julija prvi pismeni izpiti iz književnosti o temi »Naša srednjeveška književnost« in iz psihologije o temi »pozornost«, dne 11. julija pa ustni izpiti v igranju in režiji. To je bil prvi kontrolni izpit

na šoli. V izpitni komisiji so bili predsednik komisija za kinematografijo vlade FLRJ, A. Vučo, direktor šole Vekoslav Afric ter profesorji in filmski strokovnjaki. Komisija je ocenila vsakega učenca in odločila učence, ki lahko zaradi svojega talenta in delovne discipline ostanejo na šoli.

Šola je prva te vrste v naši državi. Pouk se je začel v letošnjem maju. Dala nam bo prvi kader filmskih delavcev. Priglasilo se je več kot 100 kandidatov in kandidat. Sprejetih je bilo 33, in sicer v šolo za filmske igralce 24, za režijo pa 14. Stanujejo v internatu. Razen igralske umetnosti in režije so med učnimi predmeti tudi književnost, psihologija, družbene znanosti, ritmika in glasba. Po predavanjih in učenju gledajo učenci vsak večer vzgojne sodobne in zgodovinske filme. Pri tem se mnogo nauče. Učenci so po večini demobilizirani borci JA iz Srbije, Vojvodine, Kosmeta, Makedonije in Bosne. Dela so se lotili v vsi resnobo, kar se je pokazalo tudi pri izpitu, pri katerih so igrali odlomke iz gledališke literature. Režirali so učenci sami, sami so si izbrali delo, pa tudi igralce med svojimi tovariši. Pri izpitu so bodoči režiserji razlagali značaje oseb v igr in izražali svoje mnenje o nastopu svojih tovarišev, igralci pa so opozorjali na pomanjkljivosti in na dobre strani svojih režiserjev.

Uspehi kontrolnega izpita so bili zadovoljivi. On 24 kandidatov za igralce so bili trije odlični, trije slabi, ostali pa so opravili izpit s prav dobrim in dobrim uspehom. Med 11 bodočimi režiserji so bili trije odlični. Po končanem izpitu bodo učenci odšli na mladinsko progro kot delovna enota, nekateri pa se bodo udeležili snemanja naših novih umetniških filmov.

Zapiski

Fučikove Zapiske izpod večal izda v ruskem prevodu Ogonek v 500.000 iztisih, založba tujih literatur pa v 250.000. Zapiske sta objavili tudi reviji Novyi mir in Leningrskaja Zvezda. Sovjetski radio je uvrstil branje Zapiskov tudi v svoje redne oddaje literarnih ur.

RUSKI TEČAJ

DRUŠTVA ZA KULTURNO SODELOVANJE SLOVENIJE S SOVJETSKO ZVEZO

Poudarjen izrek kot »je« tudi tedaj, kadar stoji za kakim drugim samog'kom. Besedo боец (= borec, bojevnik) je treba izrekat: bajec.

Vendar mehki samoglasnik e ne mehča vselej pred njim stoječega soglasnika. T velja tedaj, kadar mehki samoglasnik e sledi trdim soglasnikom ж, ш in ц (izrekanj: же, же; ша, ша; це, ce). Ti soglasniki so ponavadi vselej trdi in jih tudi mehki samoglasnik ne more omehčati.

Besede kot na pr. жертва (= žrtve), шья (= vrat) in цель (ž. sp., = cilj, namen) se ne smejo izrekat: žértva, šjeja, celi, kar bi bilo hudó nápak, marveč: žértva, šéja, celj.

Vadite se v pravilni izreki in si zapomnite pomen naslednjih besed, v katerih stoji samoglasnik e za soglasniki ж, ш in ц:

- жéнин, жéст, жéсть, ужé, шéльма, шéрсть, шéст, шéсть, шéф, цéлость, цéп, цéп, цех

Pazi na razliko v pisavi, izreki, spolu in pomenu besed:

Table with 6 columns: Pišemo, Izrekamo, Pomen, Pišemo, Izrekamo, Pomen. Rows include жéст, шéст, цéп and жéст, шéст, цéп.

34. Nepoudarjena samoglasnika e in я. O »ikanju«.

— Že na več mestih smo poudarili, kako važno je za pravilno rusko izreko poznavanje pravičnega besednega poudarka, naglasa.

Od poudarka in njegove izpremembe v posamezni besedi zavisi izreka ruskih samoglasnikov. To velja, kakor smo videli, posebno za nepoudarjeni trdi samoglasnik o (primerjaj pogl. 12—15!), ki prehaja v glas »a« ali pa v glas »e«.

Soroden pojav imamo pri mehkem samoglasniku e. Videli smo že, da se samoglasnik e pod poudarkom izreka kot »e«, ki mehča predstoječi soglasnik, ali pa jotrano kot »je« (primerjaj pogl. 33!). Če pa samoglasnik e ni poudarjen, moramo razlikovati, v kakšni legi se nahaja glede na poudarjeni, naglašeni zlog.

Vzemimo n. pr. besedo перó (= pero). Seveda ima isti pomen kakor v slovensčini, toda izreka se precej drugače. Poudarek je sicer na istem samoglasniku (ó), ampak poudarjeni o v ruski besedi zveni bolj odprto, bolj široko nego v slovensčini (primerjaj pogl. 10!). Zaradi mehkega samoglasnika e pa nastopi topljenje predstoječega soglasnika n, ki se izpremeni v mehki, topljeni soglasnik n'. Nepoudarjeni e tik pred poudarkom pa izreka kot kratki e. Beseda перó se torej pravilno izreka p'éró.

Povedati moramo, da je zlasti v moskovskem narečju pogostoma slišati izreko nenaglašene samoglasnika e pred naglasom kot i, tako da se перó v moskovski izreki sliši skoraj: píró. To je takozvano »ikanje«, ki pa je s stališča lepe, pravilne književne izreke pretirano. Nepoudarjeni e pred naglasom se resda več ali manj približuje v izreki glasu i, nikakor pa ni temu popolnoma istoveten glas.

Velja jo torej, da se samoglasnik e tik pred poudarkom, naglasom ponavadi izreka kot kratek glas e.

Vadite se v pravilni izreki in si zapomnite pomen naslednjih besed:

- вэсна, Гэрмáния, звéздá, земл'я, змéя, калéндáрь, мéня, мéтл'я, Невá, пeт'ух, рeзиннá, рeкá, рeспубл'ика, свeчá, сeстрá, стeнá, Стeпáн, тeб'я, тeп'ерь, цвeтóк

Table with 3 columns: Pišemo, Izrekamo, Pomen. Rows include вэсна, звéздá, земл'я, мeтл'я, рeкá, свeчá, сeстрá, стeнá.

- 1 (vlesná) pomlad, vesna; 2 (g'ermánija) Nemčija; 3 (zvezdá) zvezda; 4 (zemljá) zemlja; 5 (zmjejá) kača; 6 (k'liéndáry) koledar; 7 (miéndá; 4. sklon od я) mene, me; 8 (mjetl'á) metla; 9 (njevá) Neva (1. reka, prav za prav odok Ladoškega jezera; ob njej leži Leningrad; 2. ž. ime); 10 (pjetúh) petelin; 11 (rjezinka) radirka; 12 (r'eká) reka; 13 (rjespubl'ika) republika; 14 (svječá) sveča; 15 (sjestrá) sestra; 16 (stjená) stena, zid; 17 (stjepán) Stefan (m. ime); 18 (tjebjá; 4. sklon od: ть) tebe, te; 19 (tjebjér) zdaj; 20 (cvjetók) cvet(ljica)

Pazi na razlike v naglasu in izreki med ruskimi in slovenskimi besedami:

Table with 3 columns: V rusčini pišemo, Izrekamo, V slovensčini pravimo. Rows include вэсна, звéздá, земл'я, мeтл'я, рeкá, свeчá, сeстрá, стeнá.

Kakor pa nastopa jotiranje samoglasnika e pod poudarkom v začetku besede ali pa pod poudarkom za samoglasnikom (primerjaj pogl. 33!), tako se e jotira tudi tedaj, kadar stoji nepoudarjen v začetku besede ali pa nepoudarjen za kakim drugim samoglasnikom. Seveda se izreka tudi v teh primerih ravna glede na oddaljenost samoglasnika e od naglasa.

Nepoudarjeni e v začetku besede ali za kakim drugim samoglasnikom, v obeh primerih pa tik pred naglasom, izrekamo kot »je«.

Aretacije v Hollywoodu

Pred kratkim je stavkalo v Hollywoodu zaradi slabih delovnih pogojev 9000 filmskih delavcev. Lastniki filmskih družb so izrabili priliko in izkoristili pomoč, ki ela jim je nudila reakcionarni tisk in protidelavska zakonodaja, ki je bila sprejeta v zadnjih mesecih, da so udarili po delavstvu, s katerim so se solidizirali tudi mnogi igralci in režiserji.

reakcionarni ameriški tisk je ob tej priliki zagnal krik in vik, češ da je Hollywood žarišče komunizma v Ameriki. Maatve Wall, predsednik reakcionarne ameriške federacije delavcev je napisal v listu »Piktura Herald«, da je Hollywood tretje komunistično središče v Združenih državah.

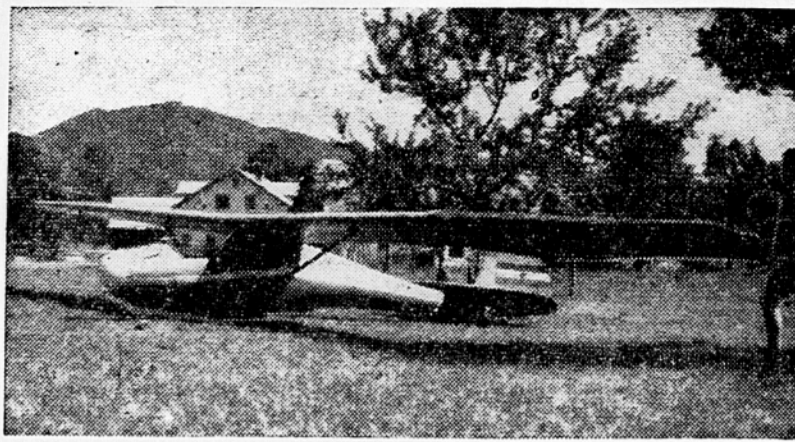
ry Cooper je izjavil množici, ki se je nabrala pri njegovi aretaciji: »Odhajam v zapor, pa se bom tudi vrnil iz njega, toda Hearst, Baruch in Rockefeller ne bodo dolgo gospodirili nad ameriškim ljudstvom. Oni bi radi, da bi jaz molčal, toda jaz bom kljub temu razkril vse lopovščine, ki se skrivajo za to akcijo.« Garry Cooper je bil v Španiji od leta 1936 do 1938. Alan Laad se je boril v Franciji proti Hitlerju. Ko so ga aretirali, je izjavil prisotni množici: »Aretiral so me zato, ker sem se boril proti kapitalizmu, ki so oborožili Hitlerja. Kmalu pa boste slišali, kaj bom razkril o teh, ki so me dali aretirati!« Taylor Power se je boril v ameriški vojski na Tihem oceanu in v Evropi. Pri aretaciji je izjavil: »Nič me ne skrbi. Skrbi naj tiste, ki nas obtožujejo, ker ti delajo proti amerškemu ljudstvu!«

Po aretaciji se je pred zaporom nebralo 20.000 ljudi, po večini hollywoodskih delavcev, ki so burno protestirali proti aretaciji igralcev. Proti aretaciji so vložili protest tudi nekateri znani politiki, med drugimi La Guardia in Elliott Roosevelt.

I. zlet jugoslovanskih jadralnih letalcev

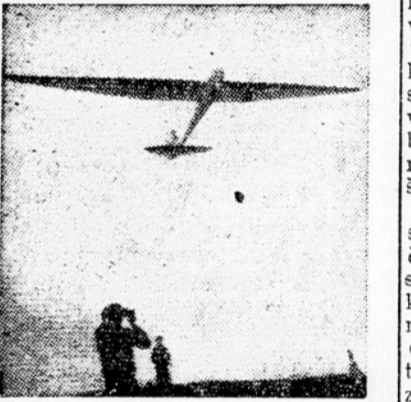
bo v dnevi od 27. julija do 8. avg. v Cerkljah pri Brežicah

S ponosom lahko govorimo o močnem razvoju in napredku našega športnega in jadralnega letalstva, čigar uspehi, doseženi v nemalnem ustvarjalnem letu kratkega delovanja po osvoboditvi, kažejo, kako globoko je naša ljubezen do letalskega športa in kako sijajno je športno-letalska organizacija vzbudila živno zanimanje našega delovnega ljudstva, posebno pa naše borbene mladine za jugoslovansko športno letalstvo.

Udeleženci I. zleta jugoslovanskih jadralnih letalcev v Cerkljah pri Brežicah.

Letošnje leto je bilo v jugoslovanskem letalstvu prepolno prireditve, ki so imele cilj, vzbuditi v narodu zanimanje za letalstvo, privabiti v letalske vrste čim širše plasti naših narodov in jih spoznati z vsemi problemi, ki so v tesni zvezi z letalstvom. Slišali smo mnogo zanimivih predavanj iz vseh vej letalstva, čitali na desetih letalskih člankov, ki so v poljudni, vsakemu razumljivi besedi razlagali vprašanja iz letalstva in ved, ki so navezane nanj, preživeli več letih in skrbno izvedenih letalskih razstav, držnih letalskih mitingov, na katerih so naši najboljši piloti prikazovali svoje odlične pilotske sposobnosti, svojo hrabrost in drznost, ko so se nad navdušenimi množicami gledalcev v vrstolomnih akrobacijah preobračali, da nam je zastajala kri v žilah. Lep uspeh so naši športni letalci dosegli tudi s svojimi letalskimi tedni, v modelarstvu, padalstvu in šolanju novih motornih pilotov, krona vsega športno-letalskega udejstvovanja pa bodo vsakega prve vojne jadralne tekme, ki bodo izvedene v okviru I. zleta jugoslovanskih jadralnih letalcev v dnevi od 27. julija do 8. avgusta v Cerkljah pri Brežicah. To bo veličastna jadralna manifestacija, prireditve, kakršne krona jugoslovanskega športnega letalstva doslej še ne pozna.

Do letošnjega leta so znane v Jugoslaviji samo jadralne tekme, izvedene v Mariboru v okviru Mariborskega tedna, ki so se vršile v režiji predvojne Aerokluba in jadralnih skupin. Tekme so sicer pokazale uspeh, vendar pa za razvoj in napredek jadralnega letalstva pri nas niso imele bistvenih zaslug in pridobitev.

Letošnje jadralne tekme bodo po svojem cilju in obsegu nekaj veličastnega, nekaj, kar so si naši poštovni jadralci doslej vsa leta zam želeli in obetali, nekaj, kar je šele nova, prerojena, Titova Jugoslavija bila v stanju ustvariti, nekaj, kar je prvi, največji sad naših velikih naporov za ustvaritev močnih športnih in vojaških letalskih kril. Vabiljeni so bili tudi gostje iz sosednih držav, da se s svojimi tekmovalnimi moštvu udeležijo tekem na I. jadralnem zletu v novi Jugoslaviji in je pričakovati, da bo njihov odziv polnoštevilčen.

Jadralne tekme v Cerkljah bodo pokazale plodove našega dosežanja dela, dale bodo priložnost, da se bodo jadralci iz vse naše širne domovine spoznali med seboj in si v nedeljivi povezanosti in tovarštvu svelovali, kako najuspešneje in najmočnejše ustvariti močno športno letalstvo, cilji naših hrepenenj in naših teženj priveden. Jadralci bodo na teh tekmah pokazali, česa so se naučili v svojem jadralno-letalskem

udejstvovanju, kaj jim je prinesel teoretični študij številnih letalskih ved, kaj so pridobili v letenju. Jadralne tekme bodo hkrati preizkušnja domačih letalskih konstruktorjev, katerih letala bodo imela priložnost pokazati vse svoje dobre lastnosti, manifestirala bodo z največjo odločnostjo, da so njihovi ustvaritelji na najboljši poti in da so v vseh pogledih enakovredna letalom tujega izvora, letalom, ki so jih zgradili in ustvarili konstruktorji, ki so za to delo imeli največje možnosti in potrebna sredstva.

Tekmovali bodo »B« in »C« piloti, ki so svoje izpite položili najkasneje do 1. julija 1947 ter bodo lahko dokazali, da so pred tekmovanjem že leteli na letalih, s katerimi so se prijavili za tekmovanje. Posebna zdravniška komisija bo ugotovila, ali so tekmovalci zdravi, to je ustrežajo pravilom, ki jih je Zvezni odbor za športno letalstvo določil za aktivne udeležence jadralnega zleta. Prav tako bo posebna strokovna komisija pregledala vsako posamezno letalo in njegovo letalsko in tekmovalno opremo. V kolikor oprema tekmovalnega letala ali tekmovalno letalo samo ne bi ustrezalo predpisom tekmovalja, jma komisija pravico in dolžnost, letalo odkloniti in brez določenih pogojev in izpopolnitev ne more biti ponovno pripušeno k tekmovanju.

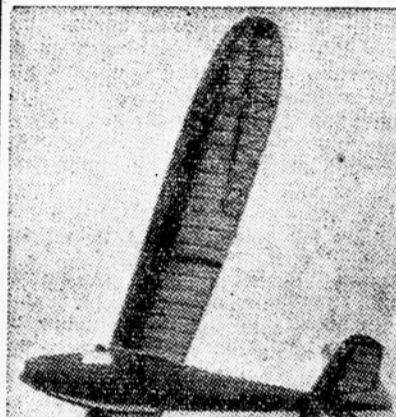
Tekmovanje z vsemi pripadajočimi stroški finansira Zvezni odbor za športno letalstvo v Jugoslaviji, posamezna športno-letalska društva pa, ki so prijavila svoje tekmovalne in nadomestne, pomožne tekmovalne ekipe, so dolžna sama nositi vse transportne in potne stroške. Prav tako pa imajo tako športno-letalska društva, ki bi ne imela dovolj sredstev ali niti dovolj tekmovalcev, da bi iz njih sestavila popolne tekmovalne in nadomestne ekipe, pravico in priložnost, da se s sličnimi ekipami združijo v zahtevano celoto in se tako njihovi jadralni letalci kljub temu lahko aktivno udeležijo tekmovanja.

Novost, ki jo bodo dale jadralne tekme na I. zletu jugoslovanskih jadralnih letalcev je ta, da bodo tekmovala poleg enosedelnih in dvosedelnih visokosposobnih brezmotornih letal tudi navadna, šolska ali drsalna letala ter letala, ki služijo za prehod med šolskimi in visokosposobnimi letali. Uvedba šolskih in prehodnih jadralnih letal v tekmovanje pomeni močno povečanje števila tekmovalnih letal, hkrati pa je dana priložnost še ne dovolj izvežbanim jadralnim pilotom, da se udeležijo tekmovanja in spoznajo vse, kar bi jim utegnile pozneje, v tekmovanju z visokosposobnimi letali koristili in jim omogočiti doseganje boljših uspehov.

Po časopisu bodo čitatelji iz Cerklj v času tekmovanja redno obveščani, tako da bo vsa široka javnost, ki se zanima za letalski šport in letenje jadralnih letal, redno in natančno vedela, kakšne uspehe in rezultate so jadralci dosegli bodisi v časovnih, daljinskih ali višinskih jadralnih poletih. Naši jadralci trdno upajo, da bo

jadralno tekmovanje prineslo našemu letalstvu novih zmag in novih izkušenj, s katerimi bomo pomen in napredek teža športa v bližnji bodočnosti dvignili v nepričakovane višine.

Našim jadralnim letalcem, tekmovalcem na I. zletu jadralnih pilotov Jugoslavije mnogo sreče in bogatih uspehov!

Š A H

BERIĆ JE PRAK HRTVAŠKE

Drobog med obema zmagovalcema letošnjega amaterskega turnirja za prvenstvo LR Hrvatske — Berićem in Horvatom se je končal z zmago dalmašinskega prvaka Vladana Berića. Dobil je prvo in peto partijo, remiziral pa ostale tri ter si s tem pridobil naslov amaterskega prvaka Hrvatske. Berić je l. 1935 s srednjim uspehom sodeloval na amaterskem turnirju v Ljubljani, potem se pa do letos ni več bavil s šahom. Delno nepoznavanje teorije nadomešča z dobrim razumevanjem srednje igre ter izredno vtrajnostjo in žilavostjo. Ta presenetljivi uspeh mu bo gotovo dal pobude za nadaljnje uspehe: na polfinalu v Skoplju bo zastopal Hrvatsko. Berić je star 37 let in je po poklicu profesor petja in umetnosti v Križu. — Horvat bo igral v polfinalu v Mariboru, prvak Zagreba Udovčić pa je prva rezerva.

DJAJA IN NEDELJKOVIĆ ZMAGOVALA NA TURNIRJU ZA PRVENSTVO SRBIJE

Po tritedenski zeto napeti borbi se je v Čačku končal amaterski turnir za prvenstvo LR Srbije s skupno zmago Džajka in Nedeljkićev. Od 19 možnih točk sta dosegla po 15 točk ali skoraj 75%, kar pomeni za oba mlada igralca izreden uspeh. Njima se kot tretji enakovredno pridružuje najmlajši udeleženec turnirja Aleksander Matanović s 14 točkami. Tu tretji so zastopala Srbijo na polfinalnih turnirjih za prvenstvo države. Kot tretja rezerva za polfinalno bo četrti zmagovalec Miša Petrović s 12 1/2 točkami. Dalje sledijo Muzekša in Majstorović (Čačak) po 12 1/2, Potaman s 12, Karaklajić 11, Savić (Kragujevac) 10, Kočević 9 1/2, Trajković, Pavlović, Spasojević in Ludačić po 9, Jovanović 8, Fokalović 7 1/2, Prokopjević 7 1/2, Dinjić 4, Stojković in Ristić po 2 točki.

Poudariti je treba velik napredek mladine, ki je deloma vnanjena v beogradski »Crveni zvezdi« in ki si je priborila tudi vsa prva mesta. Sistematično delo daje izvrstne sadove in nedvomno rastejo novi mojstri. Opaža se tudi videv napredek dežele.

Naslednja partija iz drugega kola turnirja v Teplicah Šanovu bo podana v necojušnji šahovski uri v radiu.

KATALONSKA OTVORITEV

Beli: Šajtar — Crni: Pire
1. d2—d4, d7—d5, 2. e2—e4, e7—e6, 3. Sg1—f3, Sg8—f6, 4. g2—g3, d5:c4, 5. Lf1—g2, Lf8—e7, 6. Dd1—c2, a7—a6, 7. Dc2:d4, b7—b5, 8. Dd4—c2, Lc5—b7, 9. Sg1—c2, Sg8—e6, 10. 0—0, 0—0, 11. Sd2—b3, Sg6—b4, 12. Dc2—d1, Lb7—c4, 13. Sf3—e1, c7—c5, 14. Lg2:e4, Sf6:e4, 15. Sg1—f3, c5—c4, 16. Sg3—d2, Dd5—d5, 17. Sd2—b1, Dd5—f5, 18. Le1—d2, Sb4—c6, 19. b2—b3, Tf8—d8, 20. b3:c4, Sc6:d4, 21. Sf4:d4, Td8:d4, 22. Dd1—e1, Sc4:d2, 23. Sbl:d2, Le7—b4, 24. e2—e4, Df5—h5, beli se vda.

Razpis za vpis dijakov v Fizikurno srednjo šolo v Beogradu

1. Fizikurno srednja šola je strokovna šola z rangom srednjih strokovnih šol ter ima nalogo, da pripravlja učitelje fizikalne in kemije razrede srednjih strokovnih šol in kvalificirane vaditelje v fizikurni organizaciji.
2. Šolanje traja 3 leta. Pravico na šolanje in brezplačen pouk imajo vsi polno-pravni državljani od dovršenih 14 let naprej kateri so dokončali 4 razrede srednje šole s položeno malo maturo ter so na zdravniškem pregledu in sprejemnem izpitu dobili, da so sposobni za ta študij.
3. Absolventi fizikurne srednje šole lahko nadaljujejo študij v Višjih šolah za fizikurno in na Državnem inštitutu za fizikurno.
4. Za šolanje študenti morajo dijaki statusu in interesu šole. Stroški vzdrževanja v internatu bodo določeni v začetku šolskega leta. Šolski dijaki: z dobrimi uspehi bodo prejeli državno štipendijo.

5. Sprejemni izpit je iz fizične zmogljivosti in zdravniškega pregleda. Na izpitu fizične zmogljivosti morajo kandidati od 15—18 let izpolniti norme predpisane za mlajinski znak, a starejši nad 18 let norme za bronasti znak v sledečih panogah:
Moški:
1. tek 60 m, 100 m
2. Met kroglice 5 kg
3. skok v višino
4. skok v daljavo
5. Vaja na gredi
6. Plavanje 25 m brez časa
7. Obvladanje žoge.

Ženske:
1. tek 60 m
2. Met kroglice 2,5 kg
3. skok v višino
4. skok v daljavo
5. Vaje ravnotežja na gredi
6. Plavanje 25 m brez merjenje časa
7. Obvladanje žoge.

Kandidatom, ki na sprejemnem izpitu ne dosežejo minimalnih rezultatov, iz največ dveh disciplin se upoštevajo po sebi dobri rezultati, ki jih dosežejo v ostalih disciplinah.
Nastili mlajinskega ozroma srebrnega znaka so oproščeni sprejemnega izpita.
Čas sprejemnih izpitov bo objavljen naknadno. Kolikorvane prošnje je naslovljen na Dječko šolo ter jo pošlji preko Komisije za fizikurno vlogo IRS, Ljubljana, Gledališka 11.

Prošnje je treba vložiti do 15. avgusta. Podrobne informacije se dobe na Komisiji za fizikurno, Gledališka 11. Komisija za fizikurno

OBJAVA
Dopolnitelj študij na Državnem inštitutu za fizikurno v šolskem letu 1947/48 prične za vse absolvente fizikurnih šol in tujcev na katerih je študij trajal najmanj 1 leto.
Prošnje je treba vložiti do 15. avgusta. Podrobne informacije se dobe na Komisiji za fizikurno, Gledališka 11. Komisija za fizikurno

Nogometni prvak Trsta SK Servolano v Ljubljani

Danes ob 18. bo na igrišču FD Triglava ob kamniški progi prijateljska nogometna tekma med prvacom Trsta SK Servolano in FD Triglavom. Kakor je znano, igra moštvo SK Servolano dober nogomet, ker jma več igralcev, ki so nastopali v prvorazrednih klubih. Pri dosežanju gostovanjih je doseglo zelo lepe uspehe. Moštvo Triglava je redno temralo in se pripravljalo za to tekmo, ki bo dobra preizkušnja za bližajoči se nastop z reprezentanco čeških in slovaških jezečnikarjev, ki bodo meseca avgusta gostovali v Ljubljani.

V predtekmi, ki se bo začela ob 16.45, nastopi reprezentanca mladine Ljubljana proti reprezentanci mladine Trsta. Naši najmlajši igralci se bodo gotovo potrudili, da bodo dosegli čim boljši uspeh. Prijatelji lepega nogometa, udeležite se tekem v čim večjem številu!

Tečaj za nogometne trenerje

1. avgusta se prične pri FZS enomesečni tečaj za nogometne trenerje. V tečaj morajo obvezno postati po enega kandidata vsa fizikurna društva, ki sodelujejo v slovenskem nogometnem prvenstvu, ostala FD bodo pa sprejeta na podlagi predhodno predloženih prijav.
Vse prijave morajo biti vložene do 26. t. m. na naslov: FZS, Ljubljana, Tabor. Tečajniki morajo prinesiti s seboj kompletno nogometno opremo in dve odeji. V ostalem veljajo za tečaj vsa navodila, postavljenih fizikurnim društvom. — FZS, sekretariat.

Mestni fizikurni odbor, poverjenstvo za nogomet. Pozivajo se igrači: Matos, Sliokan, Božič, Kočevič, Kopar, Grkman (FD Krim), Lah (Triglav), Petač, Narobe, Kunst, Meden, Novak, Bergoč, Salehar, Papež, Čučnik, Podobnik, Smoj, Podobnik in Rihar (vsi Enotnost). Ki so določeni v mladinsko mestno reprezentanco, naj bodo ob 15. na igrišču FD Triglava. Vsak naj prinese s seboj spodnjo opremo (evlje), dokolenke (belo-zelene), bele hlačke in zelene črse da na razpolago FD Enotnost. — Sekretar.

„Miklova Zala“ NA PROSTEM

3. AVGUSTA OB 14. URI V SLOV. KONJICAH
Vljudno vabljeni!

Letni odhiti za delovnega človeka

Zadnji predpisi naše vlade, predvsem oni v zvezi s popusti za člane sindikatov in njihove svojce jasno kažejo poto, po katerih se mora usmeriti naš novi turizem in gostinstvo. Številno postelj v gostinskih obratih pa je danes žal še nezadostno, da bi mogli sprejeti vse one, katerim je odhiti potreben. Zato je uprava za turizem in gostinstvo pri ministrstvu za trgovino in preskrito ponovno opozorila gostinska podjetja na to, da morajo pri rezervacijah in izdajanju sob dati prvenstvo delovnemu človeku, predvsem članom sindikatov in njihovim svojcem.

Glavna uprava za turizem v Beogradu je sedaj izdala navodilo, da morajo gostinski obrati rezervirati in izdati sobe po sledečem prvenstvenem vrstnem redu: inozemcem, invalidom, zavarovaneom, nosilecem partizanske spomenice 1941, pripadnikom JA, drž. funkcionarjem, ostalim članom sindikatov in njihovim ožjim svojcem, ljudski mladini; šele če ni prijavi iz vrst naštetih interesentov, morejo gostinska podjetja v turističnih krajih rezervirati in izdati sobe tudi privatnim gostom. Dalje morajo gostinska podjetja na rezervacije, povpraševanja in naročila takoj odgovarjati in v odgovoru navesti, kdaj bi bila soba na razpolago. Končno gostinska podjetja nikakor ne smejo imeti naročenih sob več kakor tri dni prazno, če gost ni javil kasnejše prihoda.

V skladu z našim, da mora biti dana možnost za odhiti in zdravljenje čim večjemu številu interesentov iz vrst delovnega ljudstva, morajo gostinska podjetja skrbeti tudi za to, da posamezni gosti ne bodo bivali v letovišču ali zdravilišču načelno več kakor tri tedne, ker bi z neuteleljeno daljšim bivanjem prikrajšali druga potrebna interesenta za možnost odhiti ali zdravljenja. To načelo seveda ne velja za inozemce in pa za invalide, zavarovance, nosilce partizanske spomenice, za katere je predpisano in po določenih predvideno daljše bivanje.
Vsi ti predpisi in navodila grede za tem, da gostinski obrati v turističnih krajih prvenstvo upoštevajo rezervacije za našega delovnega človeka in da po možnosti vsakemu nudijo priložnost za odhiti. Zato pa je tudi nujno potrebno, da interese za obisk turističnih krajev našim gostinskim podjetjem s pravnim postopkom pri rezerviranju in naročitih olajšaji njihovo delo in prizadevanje v postavljenem pravcu. Turistični intereseenti so bili z raznimi objavami že večkrat opozorjeni na to, da v glavni sezoni ne potujejo v letovišča, če si prej niso zagotovili prostora. Če pride gost v turistični kraj ne najavljen in zaradi polne zasedbe ne dobi več prostora, potem je čisto za grenjan, ogorčen in se pritožuje.

Razpis za izdelavo turističnih lepakov

Glavna uprava za turizem v Beogradu je razpisala na tečaj za izdelavo dveh turistično-propagandnih lepakov, katerih eden naj predstavlja motiv z našega morja, drugi pa lepot naših planin.
Za vsak lepak je za prvo nagrado dobohen znesek 15.000 din, za drugo nagrado pa 10.000 din. Poleg tega bo glavna uprava odkupila določeno število osnutkov.
Osnutki naj se dostavijo do 31. avgusta t. l. na naslov: Glavna uprava za turizem — Beograd, palača Albanija.

Popusti za člane sindikatov

Generalna direkcija železnice je podaljšala veljavnostni rok znižanih voznih kart za člane sindikatov, ki potujejo na letni dopust odnosno za njihove ožje svojce, ki potujejo na požitnice tako da znaša ta rok kakor za odhodno tako tudi za povratno potovanje sedaj deset dni in ne kakor dotedaj pet dni. Ta sprememba je veljavna od 15. julija. Vozna karta po znižani ceni se more kupiti na podlagi objave, ki jo izda pristojna sindikalna podružnica in potrdi službodajalec. Na železniški postaji ali pri Putniku izdajajo te znižane vozne karte le enkrat za odhodno in enkrat za povratno potovanje, in sicer za vsako vrsto prevoznega sredstva (železnica, ladja, avtobus) po enkrat, vendar pa samo za smer odnosno progo, ki mora biti v objavi točno označena. Tako kupljena znižana vozna karta za odhodno in tudi za povratno potovanje ima sedaj veljavnost deset dni; ta rok se šteje od dneva žigovane vozne karte in objave. V okviru 10-dnevne veljavnosti vozne karte se sme potovanje v obeh smereh poljubnokrat prekiniti in ni potrebno, da se prekinitev na železniških postajah posebej potrdijo. Objava sindikalne podružnice velja za prevozne olajšave 30 dni od dneva izdajane objave. Vozna karta po znižani ceni za povratno potovanje se more kupiti najpozneje zadnjega dne veljavnosti objave.

Zato je nujno potrebno, da vsak zainteresirani za obisk turističnega kraja, po možnosti neposredno pri gostinskem obratu, kjer namerava bivati, pravočasno in pisмено naroči sobo. To velja za vse, predvsem tudi za one, ki imajo prvenstveno pravico pri rezerviranju. Člani sindikatov, nosilci partizanske spomenice itd. ne smejo računati s tem, da imajo z odobrenimi ugodnostmi in s prevro do prvenstva že zagotovljen prostor. Tudi ti si morajo v glavni sezoni pravočasno naročiti sobo.

V pismini prijavi mora interesent navesti predvsem: dan prihoda, kategorijo hotela ali naziv hotela, v katerem namerava bivati, želje glede sobe, število oseb, trajanje bivanja in priložiti potrdilo, da so člani sindikatov in da gre do letni dopust, odnosno svoji na požitnice, da so nosilci partizanske spomenice itd. Samo s pravnim postopkom pri prijavi bo gostinskim podjetjem omogočeno hitro in pravilno presojanje za prvenstveni vrstni red rezervacij in ne bo potrebno zamudno dopisovanje. V interesu turistov samih je torej, da se navedenega postopka točno držijo.

Prijavite vse proste tujske sobe

Naval gostov na naša letovišča je postal lako velik, da število postelj v državnih in zasebnih hotelih nikakor ne zadostuje. Prav tako so v pretežni meri oddane tudi vse privatne tujske sobe v večjih turističnih krajih kot Kranjski gori, Bohinju, Ratačah itd. Za najnujnejše potrebe bi bilo potrebno še precej sob, za katere pa turistična informativna služba nima podatkov.

PUTNIK, podjetje za promet potnikov in turistov, filijala za Slovenijo v Ljubljani, prosi vse lastnike privatnih tujskih sob v naših letoviških krajih, da takoj prijavijo vse razpoložljive sobe, odnosno število postelj za goste. Tu prihajajo v postev tudi manjši kraji z zdravno klimo: kot primer naj navedemo Predvaro, Begunje, Trskanik, Gorice, Mojstrana, Nomenj itd. na Gorenjskem, Ribnica na Pohorju in podobno.

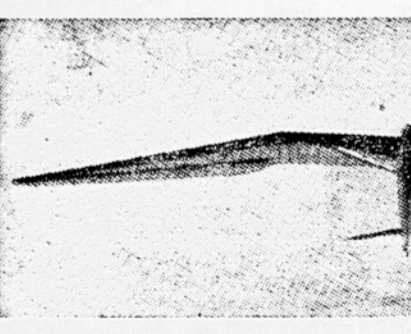
Prepričani smo, da bodo vsi lastniki sob PUTNIK-ov poziv pravilno razumeli, saj je samo poskus pridobiti se nekaj prostora za odhiti in odmora potrebne delovne ljudi.

Potrebna je samo prijava na dopisnici, ki naj vsebuje točen naslov lastnika sobe, število postelj in cenno prenočišča. Pristavljeno naj bo sporočilo, ali je v kraju mogoče za turiste dobiti hrano, in to privatno ali v gostilni.

od dneva žigovane vozne karte in objave. V okviru 10-dnevne veljavnosti vozne karte se sme potovanje v obeh smereh poljubnokrat prekiniti in ni potrebno, da se prekinitev na železniških postajah posebej potrdijo. Objava sindikalne podružnice velja za prevozne olajšave 30 dni od dneva izdajane objave. Vozna karta po znižani ceni za povratno potovanje se more kupiti najpozneje zadnjega dne veljavnosti objave.

Mladina iz Blaznikove tiskarne pomaga pri gradnji stanovanjskega bloka v Šiški

Vasja Pire:

V TEPLICAH ŠANOVU

Mednarodni šahovski turnir v Teplicah Šanovu v prvi polovici julija je bila prva večja prireditve Severnozapadne češke šahovske župe, ki ima svoje področje na bivšem sudetskonoemskem ozemlju od Ustja na Labi preko Teplic Šanova do Duchova in Mosta. Ze od nekdanj so bili šahovski turnirji v češkoslovaških kopalniških tradicijonah.

Teplice Šanov imajo približno 50 tisoč prebivalcev. Nekdaj je bila tu ova glavnih trdnjav nemstva na Češkoslovaškem, danes so prebivalci Čehi. Kot mesto imajo Teplice Šanov svoje prave posebno lice. So kopalnišče z radioaktivno vodo z nad 40 stopinjami Celzija, obnemem pa rudniško in industrijsko mesto. Nemci so leta 1940 v bojazni pred letalskimi napadi preselili semkaj del Zeissove tovarne iz Jene, ki je še sedaj v polnem obratu. Je to poleg Sovjetske zveze edina tovarna optičnih izdelkov na srednjem kontinentu, ki ni bila porušena pri letalskih napadih. In predstavlja zato ogromno vrednost. Nemška meja je od Teplic Šanova oddaljena 14 km in teče na vrhu Kr-

konosev. Obmejni kraj Civald leži skoraj 1000 m visoko. Cesta iz Teplic Šanova na Civald ima za tamkajšnje prebivalce iz mogošje dobe že kar zgodovinski pomen. Po njej je leta 1938, prišla nacistična vojska, ko je zasedla Sudete, po tej cesti pa je prišla l. 1945, iz 50 km oddaljenih Drazdanov tudi osvobodilna sovjetska armada. Nacisti so takrat imeli namen, braniti Češko z vsemi sredstvi kot svojo zadnjo trdnjavo. Še sedaj stojte na vrhu Civalda razrušeni nemški topovi, ki naj bi bili sovjetski armadi zastavili pot. In po isti cesti so se pred dobrim letom izseljevali sudetski Nemci.

V Teplicah Šanovu dela tudi 30 jugoslovanskih mladincev, ki so na triletni praktski v češkoslovaških tovarnah. Naši mladinci imajo svoj dom in tudi svojega učitelja. Posebno so veseli obiskov iz domovine. Pred meseci so jih posetili naši plavajci, ko so gostovali na Češkoslovaškem. Tudi jaz sem jih obiskal in sem bil zelo prisrčno sprejet. V emi sobi so Slovenci, pet po številu. Trije so Ljubljanci, eden je iz Bleda, eden pa iz okolice Trsta. Ta je udar-

nik med našimi mladinci. V poldrum letu je dovršil učni načrt za dve leti do konca drugega leta pa bo gotov že z mačrtom za tretje leto. Naši mladinci delajo večinoma v Zeissovih tovarnah. V prvem letu souče brusiti steklo na desetino milimetra, v drugem letu na desetstotino.

Jugoslovanski mladinci v Teplicah Šanovu

no, v tretjem pa na stotostotino! Poleg praktičnega dela obiskujejo tudi češko gimnazijo. Naučili so se že vs prav dobro češko in imajo v šoli dobre uspehe. So v stalnih stikih z domovino in prejemajo dnevno časopise iz vseh naših republik, samo iz Slovenije jih dolejš niso dobivali.

Na željo sem jim predaval o jugoslovanskem šahu. V razgovoru so se zanimali za življenje v Jugoslaviji. Predvsem so hoteli vedeti, kaj se gradi v Ljubljani in kakšno je življenje in uspehi na mladinski progi, dalje, kakšna bo pri nas žetev, kako je s prehrano itd. Slovenci so se posebej zanimali za Slovensko Primorje.

Pri organizaciji šahovskega turnirja v Teplicah Šanovu so imeli prireditelji največšost. Termin ni bil najugodnejši, zato so prihajale odgovode, pa je turnir izpadel slabše kakor je bil nameravan. Tako smo za borbo za prva mesta prihajali v počev češkoslovaški Šajtar, Belgijec O' Kelly in jaz. Več življenja v turnir pa je prinesla dobra igra slovaškega prvaka Dr. Ujtelyja in Čeha Stulika, tako da se je bilo treba že kar nekoliko potruditi za prvo mesto. Šajtar je bil preutrujen od številnih turnirjev, ki se jih je v zadnjih mesecih udeležil, in je zato zaostal. Dobro pa se je držal Belgijec O' Kelly, ki je bil sicer lani na turnirju v Cronmzinemu znanju, pa je odletel usšno igral že na mnogih manjših turnirjih v Belgiji in Švici.

Ob pričetku turnirja so rekli, da bo v ugodnem primeru vsa kakih 200 gledalcev. Res jih ni bilo več. Vprašal sem, koliko imajo v Teplicah Šanovu organiziranih šahistov. Povedali so, da jih je 20 do 40. Navedel sem potem nekaj števil iz jugoslovanskega šahovskega življenja: da ima Ljubljana ob nekako dvojnem številu prebivalstva skupno toliko šahistov; da smo imeli v Rogazški Slatini množično tekmo Slovenija-Hrvatska na 200 deskah s približno 2000 gledalci; da je na turnirjih za prvenstvo JA letos igralo 35.000 udeležencev, šd. Kapetan Šahovske župe tot. Lukeš je v svojem govoru ob otvoritvi turnirja navedel te podatke in poudaril, da naj bodo češki šahistom v vzpodbudo za nadaljnje delo.

Češkoslovaški šah je še vedno organiziran na osnovi samostojnih šahovskih klubov, ki se potem povežejo v župe te pa zopet v osrednjo organizacijo. Dejstvo je, da je šahovska organizacija v Jugoslaviji v okviru fizikurne dosegla v množičnem širjenju šaha neprimerne večje uspehe. Pač pa so češkoslovaški šahisti teoretično dobro podkovani in se področji lahko primeroma hitro razvijajo v druge izoblike. Imajo na razpolago dovolj domače in inozemske literature in tudi dovolj priložnosti za vajo.

